

BURKINA ★ KONTAKT

1 : 2020 / En tidskrift om Burkina Faso från föreningen ASSAMBUS

BURKINA FASO – ETT LAND I RÖRELSE

I DETTA NUMMER:

HUR GÅR DET I VALEN I BURKINA FASO? ASSAMBUS-BURKINA FORTSÄTTER SITT UPPSVING
YACOUBA SAWADOGO FICK RIGHT LIVELIHOODPRISET FÖR "ZÄITEKNIKEN"

MIA RIMBY OM BISTÅNDSLÄGET I BURKINA FASO INTERVJU MED AMBASSADÖR DIANA JANSE
POESIN SPELAR ROLL UNDER PANDEMIN FORSKNING OM SÄKERHET UNDERIFRÅN I BURKINA FASO

#1 : 2020

I detta nummer kan du läsa om ...

Hur går det i valen i Burkina Faso?

Mia Rimby om biståndsläget i Burkina Faso.

Forskning om säkerhet underifrån i Burkina Faso.

★ Redaktion

Ansvarig utgivare: Roland Göransson

Redaktör: Karolina Jeppson
karolina.jeppson@gmail.com

Redaktionsråd:
Sten Hagberg, sten.hagberg@antro.uu.se
Justin Yarga, jus.yarga@gmail.com

Grafisk form: Rickard Hansson
areage@gmail.com

Tryck: AM-tryck, www.amtryck.se

Omslag: Efter regnet.
När det väl regnar i Essakane i norra Burkina Faso är det en balansakt att åka förbi sänkan.
Foto: Sten Hagberg

★ Föreningen ASSAMBUS

BurkinaKontakt ges ut av
Vänskapsföreningen Burkina Faso–Sverige
Association d’Amitié Burkina Faso–Suède (ASSAMBUS)

ASSAMBUS bildades 1986 och har idag 120 medlemmar.
Den har systerföreningar i Danmark, Norge och Burkina Faso.
En lokalförening finns i Stockholm. Föreningens mål är att sprida kännedom om Burkina Faso i Sverige och verka för ett ökat utbyte mellan de båda länderna.
Medlemsmöten med inbjudna gäster anordnas regelbundet.

Ordförande: Ousmane Daogo Zoungrana

Lokalföreningar:
Burkinas vänner i Stockholm, bibiopot@yahoo.se

Läs mer på hemsidan: www.assambus.se

- 3 Redaktionen har ordet.
- 4 Hur går det i valen i Burkina Faso?
- 6 Assambus-Burkina fortsätter sitt uppsving.
- 8 Yacouba Sawadogo fick Right Livelihoodpriset för "zaïtekniken".
- 10 Inblick i ungas liv på landsbygden i Burkina Faso.
- 12 Webb-TV gör stor skillnad för lantbrukare.
- 14 Mia Rimby om biståndsläget i Burkina Faso.
- 18 "Jag är aldrig i min bekvämlighetszon - det är positivt" - intervju med ambassadör Diana Janse.
- 20 "Allt jag gör i Sverige använder jag vidare i Burkina" - intervju med Mao Zybamba.
- 22 Poesin spelar roll under pandemin.
- 24 Forskning om säkerhet underifrån i Burkina Faso.
- 27 Ny vårdcentral i byn Ladiou.
- 28 "Jag vill förena mina landsmän i Norden" - samtal med Paul Kaboré.
- 30 In Memoriam.
- 32 Innebandy à la burkinabè.
- 34 Burkinadagen på Öland 2020.

Redaktionen har ordet:

KÄRA BURKINA-VÄNNER!

Det var länge sen sist! Alltsedan det förra numret kom, har det hänt mycket i världen, något vi alla känt av på olika sätt – i Sverige liksom i Burkina Faso. Det har skett en drastisk utveckling i Burkina Faso. Den ökade säkerhetsrisken på grund av oroligheter i delar av landet har orsakat ett ökat antal internflyktingar. Under de senaste månaderna har dessutom den politiska situationen i Mali, påverkat Burkina Faso. Och det som ingen av oss kunnat undgå: Covid-19 har förstås på olika sätt inverkat i människors liv.

För våra läsare här i numret berättar Sveriges ambassadchef i Burkina Faso - Mia Rimby - att covid-19 i folkmun ibland kallas ”poche-vide-20”, det vill säga ”tom ficka-20”. Det är ett humoristiskt sätt att beskriva de stora utmaningar för sin försörjning som många burkinier möter. Ambassaden ställde om sitt arbete till följd av pandemin och Mia Rimby berättar om biståndets inriktning för att stötta prevention av smitta. Men pandemin är inte den största utmaningen för de stundande valen i november månad, något som Sten Hagberg går in lite närmare på, redan på nästa uppslag.

Vi på redaktionen har samlat kraft för att ge ut årets nummer av Burkina Kontakt. En stor hjälp på traven har vi fått av ett lysande tillskott – journalisten Justin Yarga från Ouagadougou, som bor i Uppsala sedan ett par år. Till detta nummer har Justin bland annat talat med den burkinska vänföreningen och om deras mångfald av aktiviteter. Han har träffat Paul Kaboré som är representant för burkinier i diaspora i de skandinaviska länderna. Justins penna glöder och han berättar också om Yacouba Sawadogo, vinnaren av The Right Livelihood Award, och om hur en web-kanal blivit betydelsefull för unga jordbrukare. Även Hanna Sinaré berättar om jordbruk med unga i fokus utifrån sitt arbete i landet.

Sveriges nya ambassadör Diana Janse, som är stationerad i Bamako, berättar om svenskt bistånd och hennes egen roll i det. Vi får också veta en hel del om säkerhetsfrågan, genom Sten Hagberg som berättar om en studie som han nyligen genomfört tillsammans med burkinska forskare. Musiken vill vi lyfta fram, både i Sverige genom Mao Zybamba och en uppdatering av poeten Ax.100’Grav i Bobo-Dioulasso. Även innebandyn behöver vi uppdatera, eftersom särskilt de burkinska tjejerna nått fantastiska framgångar! Detta och en hel del till finns i detta nummer och inte minst: Under tiden som gått sedan förra numret har flera burkinska och svenska vänner lämnat oss, vilket vi också vill uppmärksamma.

Vi önskar er en god läsning och ett fortsatt friskt 2020,

Karolina Jeppson, redaktör
Sten Hagberg, redaktionsråd
Justin Yarga, redaktionsråd

Foto: Sten Hagberg

HUR GÅR DET I VALEN I BURKINA FASO?

SÄKERHETSPROBLEM, DEMOKRATISKA VAL, FÖRFATTNINGSTRIXANDE, PROTESTER MOT VANSTYRE I VÄSTAFRIKA

De kommande valen i Burkina Faso kommer att genomföras under minst sagt besvärliga omständigheter. Säkerhetsproblem som orsakas av att flera terroristgrupper med kopplingar till al-Qaida respektive Islamiska Staten regelbundet genomför attacker kommer att påverka valen. Det kommer inte vara möjligt att ha vallokaler öppna i hela landet.

Denna situation har i sin tur lett till att kommuner, skolor och andra lokala institutioner inte längre kan tillgodose medborgarnas behov – eller ens finnas på plats i delar av Burkina Faso. Idag är mer än en miljon burkinier interna flyktingar. Det är med andra ord en utmaning att genomföra valen. Dessutom ställer förändringar i övriga delar av Västafrika saker och ting på sin spets.

DEMOKRATISKA VAL OCH FOLKLIG KAMP I VÄSTAFRIKA

För samtidigt som valen är viktiga för att skapa demokratisk legitimitet ställer president Keïta's framtingade avgång i grannlandet Mali i augusti 2020 frågan om den av internationella observatörer ofta framförda ståndpunkten att "dåliga val är bättre än inga val alls" verkligen går att försvara i längden. I Elfenbenskusten och Guinea har presidenterna Alassane Dramane Ouattara respektive Alpha Condé aviserat att de ställer upp för en tredje mandatperiod, helt i strid med respektive lands författning. Och frågan är om Senegals president Macky Sall inte då blir lockad att göra samma sak...

Det var ju den typen av författningstrixande som ledde till Blaise Compaoré's fall i Burkina Faso i oktober 2014. Överlag växer sig folkliga protester mot vanstyre allt starkare i Västafrika, inte minst bland unga. Och säkert är att övergångsstyret i Mali kommer ha direkt påverkan på situationen i Burkina Faso när det gäller säkerhet och demokratiska förändringar.

HUVUDKANDIDATERNA

Söndagen den 22 november 2020 kommer president- och parlamentsval att genomföras i Burkina Faso. I skrivande stund har 15 kandidater meddelat att de kandiderar till presidentämbetet: Gilbert Noël Ouédraogo (ADF/RDA), Roch Marc Christian Kaboré (MPP), Kadré Désiré Ouédraogo (Agir ensemble), Tahirou Barry (MCR), Ambroise Farama (OPA-BF), Abdoulaye Soma (Soleil d'Avenir), Yacouba Isaac Zida (MPS), Ablassé Ouédraogo (Le Faso Autrement), Zéphirin Diabré (UPC), Eddie Komboïgo (CDP), Do Pascal Sessouma (Burkina-Vision pacifiste), Yéli Monique Kam (MRB), Harouna Kindo (MIDE) samt de oberoende kandidaterna Salomon Justin Yaméogo och Abdou Nasira Sanfo. Sittande president Roch Marc Christian Kaboré, *Mouvement du Peuple pour le Progrès* (MPP) utmanar kandidater från en rad olika politiska partier. Kaboré som valdes i november 2015 ställer upp för en andra mandatperiod. Men det föreligger ingen risk för författningstrixande i Burkina Faso. Inte den här gången i alla fall.

Bland Kaboré's utmanare finns ett antal

kandidater som representerar olika former av politisk opposition. Parlamentets oppositionsledare Zéphirin Diabré, *Union pour le Progrès et le Changement* (UPC), är en huvudkandidat som även i detta val utmanar Kaboré. Han kom tvåa i presidentvalet 2015 i första valomgången med knappt 30% av rösterna mot Kaboré's dryga 53%. Diabré's UPC fick 33 mandat av 127 möjliga i parlamentsvalet 2015. Men Diabré har också haft en del avhopp. Dessutom försvåras hans chanser av det som ingen vill säga högt men som också påverkar politiken i Burkina Faso: etnicitet. Diabré är bisca och anses därför ha sämre chanser att vinna i områden som domineras av mossi, som beräknas utgöra 50% av befolkningen.

Det tidigare regeringspartiet *Congrès pour la Démocratie et le Progrès* (CDP) med Blaise Compaoré som moralisk ledare har genomgått en splittring när det gäller

presidentkandidat och i förlängningen hela partiet. Under de senaste åren har CDP:s presidentkandidat Eddie Komboïgo mött motstånd. Det ledde till en splittring under 2019. Utbrytarna ställde sig bakom Kadré Désiré Ouédraogo's kandidatur istället för Komboïgo's. Ouédraogo som var premiärminister 1996-2000 var mellan 2012 och 2016 ordförande för ECOWAS-kommissionen – dvs. de västafrikanska staternas ekonomiska organisation (CEDEAO/ECOWAS). Från 2018 och framåt arbetade ledande CDP-medlemmar för att Ouédraogo skulle bli CDP:s presidentkandidat, men så blev det alltså inte. I slutet av 2019 bildade utbrytarfalangen partiet *Mouvement Agir ensemble pour le Burkina Faso*. Brytningen med CDP var ett faktum.

Bland andra partier märks tidigare kulturministern Tahirou Barry's *Mouvement pour le Changement et la Renaissance* (MCR). Le Faso Autrement's Ablassé Ouédraogo, utrikesminister 1994-99, ställer upp men hans chanser bedöms vara små. Det är osäkert om sankaristpartiet *Union pour la Renaissance/ Parti Sankariste* (UNIR/PS) med partiledaren Benewende Sankara, som sedan 2015 är parlamentets förste vice talman och del av MPP:s regeringsunderlag, ställer upp i presidentvalet. Ett nybildat parti är SENS (*Servir et non se servir*) som leds av civilsamhällsorganisationen Balai Citoyens tidigare språkrör Guy Hervé Kam. Partiet säger sig arbeta för en "verklig förändring", men det återstår att se om partiet kommer att ha en egen presidentkandidat.

Ett annat parti är *Mouvement Patriotique pour le Salut* (MPS), som leds av professor

Foto: Sten Hagberg

Roch finns överallt i dessa tider!

Foto: Sten Hagberg

Demonstrant vid marsch till minne av journalisten Norbert Zongo den 13 december 2018.

Augustin Loada. Partiets presidentkandidat är Isaac Yacouba Zida – övergångsregeringens premiärminister som sedan 2016 är i exil i Kanada – och ingen räknar på allvar med att Zida kan delta. Men MPS representerar Övergångstyret 2014-15, eftersom Loada var minister i den övergångsregering som Zida ledde. Endast en kvinnlig kandidat finns till presidentposten: Yéli Monique Kam, *Mouvement pour la renaissance du Burkina* (MRB).

EN ANDRA VALOMGÅNG ÖPPNAR FÖR MAKTSKIFTE

Huvudkandidaterna är Roch Marc Christian Kaboré, Zéphirin Diabré, Eddie Komboïgo och Kadré Désiré Ouédraogo. Kaboré's största chans att bli omvald är att vinna direkt med mer än 50% av rösterna i första valomgången, då samtliga kandidater deltar. Det var det som ledde honom till seger 2015. I en andra valomgång när ettan och tvåan från första valomgången ställs mot varandra är risken stor att Kaboré kommer att ställas mot en hastigt uppkommen allians av oppositionspartierna.

En hel del tyder på att president Kaboré kommer att vinna valet. Han står för stabilitet och är allt annat än extrem i sina utspel. Snarare anklagas han för att vara en "mjukis" som låter andra hållas. Dessutom ses han i egenskap av tidigare premiärminister och talman som fortsättning av Compaoré's långa maktinnehav.

Besvikelsen bland burkinierna över att ingenting i grunden förändrats är egentligen det största hotet mot Kaboré's omval i november 2020. Dessutom är det viktigt att komma ihåg att uttrycket "val vinnas på landsbygden men makten förloras i stan" gäller. MPP:s partiapparat och resurser talar för president Kaboré, men osvuret är bäst, inte minst med tanke på hur övergångsstyret och säkerhetsproblemen utvecklas i grannlandet Mali och kanske ännu mer i Elfenbenskusten där valet i oktober med Ouattaras beslut att delta är en stor källa till oro.

Text & Foto:
Sten Hagberg är professor i kulturantropologi vid Uppsala universitet och honorärkonsul för Burkina Faso i Sverige.

Assambus-Burkinas medlemmar i slutet av årsmötet, den 22 februari 2020, i Mia Rimbys residens. Foto: Assambus-Burkina.

ASSAMBUS-BURKINA FORTSÄTTER SITT UPPSVING

Eric Zongo är ordförande för Assambus systerförening i Burkina Faso, kallad Assambus-Burkina. Föreningen vill skapa en ny dynamik med en nyvald styrelse. Trots Coronakrisen och andra hinder har Assambus-Burkina varit aktiv. Eric Zongo berättar vad som har gjorts och vad som finns med på listan för kommande aktiviteter.

Den 22 februari 2020 höll Assambus-Burkina sitt årsmöte i Ouagadougou. Det var ett tillfälle för att redovisa genomförda aktiviteter och gå vidare med föreningens nystart.

- Det största arbetet är att stötta föreningens regionala avdelningar och att skapa arbetsutskott i enlighet med våra nya stadgar, säger Eric Zongo.
- Utskotten ska behandla frågor som rör mänskliga rättigheter och miljö.
- Vi tänker ta hjälp av några experter som kan ge råd kring dessa frågor och hjälpa oss att blir mer effektiva,

Eric Zongo har lett Assambus-Burkina i två år. Men han har varit aktiv i föreningen i tretton år. Han kommer ihåg när han blev medlem i Assambus Burkina.

- Det var precis den 29 september 2007, när konsul Sten Hagberg kallade till ett möte med syfte att nystarta föreningen. Jag var med på mötet och blev invald i styrelsen, med Korodjouma Ouattara, som ordförande.
- Numera har Assambus-Burkina ett hundratal medlemmar. Regionala avdelningar finns i Bobo Dioulasso, Dédougou, Koudougou och Kaya.

Eric Zongo (Assambus-Burkina) med Birgitta Amoroso i Ladiou (en by 6 timmar nordväst om Ouagadougou) där de gav mjölk till ett boende för barn som lider av näringsbrist. Foto: Assambus-Burkina.

Assambus-Burkina förstärker sina kontakter med burkinska myndigheter, framför allt utrikesdepartementet. Här är styrelsen på besök hos Burkina Fasos utrikesminister, Alpha Barry (i centrum). Foto: MAEC.

Assambus-Burkinas medlemmar vid årsmötet, den 22 februari 2020, i Mia Rimbys residens. Foto: Assambus-Burkina.

– Vi fortsätter med nystartsprocessen och det går bra. Bland annat vill vi att avdelningarna ska blir mer aktiva, säger Eric Zongo.

Men som man skulle kunna gissa har Coronakrisen haft effekter på föreningens aktiviteter. Närmare bestämt har föreningen ställt in sin aktivitet ”Burkinsk-svenska vänskapsdagar”.

- Vi hade planerat aktiviteter såsom en konferens, en innebandyturnering eller en filmkväll, i april. Det är ett sätt för oss att fira vänskapen mellan de två länderna. Tyvärr var vi tvungna att ställa in aktiviteterna på grund av Coronakrisen. Nu siktar vi på november och hoppas att läget blir normalt igen.
- Eric berättar om ett annat projekt som inte har kunnat genomföras, av en annan anledning.
- För två år sedan hade vi planerat en informationskampanj i burkinska högskolor och universitetet, angående möjligheter att studera i Sverige, särskilt de möjligheterna som fanns via Svenska Institutet. Men det tjänade ingenting till, eftersom Sverige redan hade strukit Burkina Faso från listan på de länder vars medborgare är behöriga att söka stipendier.

Trots att vissa planer har fått ändras, har Assambus-Burkina varit mycket aktiv de sista åren. Nyligen deltog föreningen i insamlingen till internflyktingar i Burkina Faso (se annan artikel i BurkinaKontakt).

Assambus-Burkina har bra kontakter likväl med burkinska myndigheter som svenska ambassaden i Burkina.

- Ambassaden är vår närmaste och främsta partner. Vi är tacksamma mot Mia Rimby, den nya Chargé d’Affaires på svenska ambassaden i Ouagadougou. Vi får ofta träffa henne för att diskutera våra projekt, eller för att fira svenska högtider, såsom Sankta Lucia eller Sveriges nationaldag den 6 juni, säger Eric.
- När det gäller kontakten med Assambus Sverige är ambitionen att de två föreningarna tillsammans kommer att genomföra projekt, säger Eric.

I väntan på lätnaden av åtgärderna relaterade till Coronakrisen har Assambus-Burkina ökat sin närvaro i sociala medier för att bli mer känd.

Justin Yarga, journalist från Ouagadougou där han arbetade på bland annat Burkina24. Nu bosatt i Uppsala.

Yacouba Sawadogo vid prisceremonin för Right Livelihood Award. Foto: Justin Yarga.

YACOUBA SAWADOGO FICK RIGHT LIVELIHOODPRISET FÖR "ZAÏTEKNIKEN"

TEXT: JUSTIN YARGA

Den 23 november 2018 mottog Yacouba Sawadogo Right Livelihood-priset för sitt arbete mot ökenspridning. Han som har kallats "mannen som stoppade öknen" har förändrat ökenlandskapet i sin hemby i Burkina Faso till en stor skog.

Det var vid en stämningsfull ceremoni som Yacouba Sawadogo mottog sitt pris tillsammans med andra vinnare. Ceremonin ägde rum i Vasamuseet och gästerna fick först en guidad tur av muséet. Kopplingen mellan skeppets katastrof och dagens ämne verkade läglig: "Vi är den första generationen som upplever effekterna av klimatförändringen hårt, samtidigt som vi också är den sista generation som kan agera för att undvika en katastrof",

påminde Jenny Lind, Vasamuseets chef.

Som vanligt var Yacouba Sawadogo sparsam med tal, delvis på grund av språkförhinder då han talar mooré men inte franska. I det officiella tal han höll den kvällen kunde man komma ihåg att han redan hade blickat mot framtiden. "Jag önskar av hela mitt hjärta att den nya generationen fortsätter med det arbete som jag har börjat. Jag tror att vi kan förändra världen om vi agerar tillsammans" sa han bland annat.

EN ANRIK TEKNIK SOM FÖRBÄTTRATS

Right Livelihood-priset belönar varje år individer eller föreningar som antar nutida utmaningar på ett innovativt sätt. Yacouba Sawadogo är den tredje burkiniern som vunnit priset. De två andra är Bernard Lédéa Ouédraogo (år 1990) och Joseph Ki-Zerbo (år 1997).

Yacouba Sawadogo belönas för den nyskapande användningen av lokala och inhemska kunskaper. I själva verket har han tillämpat och förbättrat en gammal jordbruksteknik som kallas "zaï" på mooré. Bokstavligt betyder "zaïégré" "att skynda sig för att förbereda åkern. Det är en anrik teknik, ärvd från förfäder, som består av att gräva hål på 30/40 cm diameter och 10/15 cm djupt. Sedan lägger man i organiskt ämne (kompost eller andra växtavfall) för att locka termiter. Till slut täcks hålen lätt av jord. Termiterna i sin tur, hjälper till så att marken blir porös. Dessutom grävs hålen på ett sätt som leder regnvatten, och den porösa jorden kan då bevara fuktigheten. Det är det

som är syftet med "zaïtekniken". Med den här tekniken kan man få torra jordar tillbaka och skapa fertila åkerjordar.

Men "zaïtekniken" kräver mycket arbete. Experterna anser att det tar 300 timmar av hårt arbete för att återskapa ett hektar av åkerjord. Yacouba Sawadogo har använt en variant som kombinerar åker och skog, för att skapa cirka 40 hektar skog mitt i ett torrt område. Arbetet har pågått i fyra årtionden. Yacouba Sawadogo började med ett slags forskning om regenerationsämnet SH1 och om de tekniker som använts tidigare. Som resultat har han kommit på att den gamla tekniken av "zaï" skulle bli lösningen om man förbättrade den.

INGEN ÄR PROFET I SITT EGET LAND

Yacoubas skog ligger i Gourga, en liten by i norra delen av Burkina Faso. Där har torkan varit omfattande sedan länge, och regnmängden varierar mycket. Under 70-talet blev det svårt att sysselsätta sig med jordbruk, på grund av en stor torka som drabbade hela landet. Det var då Yacouba Sawadogo bestämde sig för att agera och göra sin by grön igen. Medan många höll på att lämna byn och jordbruk, på jakt efter andra typer av lönande verksamhet i stan, tog han den motsatta vägen. Från att vara försäljare gick han över till att bli jordbrukare.

På den tiden tyckte de andra byborna att han var galen. De första som intresserade sig för honom var forskare och internationella experter. År 2010 släppte Mark Dodd (en brittisk filmregissör) en dokumentär som uppmärksammade Yacouba och hans hjäl-

Zaïtekniken. Foto: Paepard.

tedåd. Dodd betitlade dokumentären "Mannen som stoppade öknen", vilket förklarar varför Yacouba Sawadogo är mer känd under det namnet. Med filmen började Yacouba bli känd. Fyra år efter dokumentären gav den tyska journalisten Andrea Jeska ut en bok, "Der Mann, der die Wüste aufhielt". Samtidigt spred flera internationella medier hans arbete och skildrade honom som en hjälte.

Men det tog mer tid innan Yacouba Sawadogos landsmän erkände värdet av hans hårda arbete. Han blev populär och känd i Burkina Faso efter att han fått priset.

"För mig är Yacouba Sawadogo den bästa förebilden i ett land som Burkina Faso. Det är synd att hans egna landsmän upptäcker

honom först nu", tycker Abdou Zouré, journalist och chefredaktör på nättidningen Burkina 24.

"Priset han mottog är viktigt för hela landet. Om vi tillägnar oss det arbete och den teknik som han lagt så mycket tid på, kommer vi att bli stolta över att kunna bidra till en lösning av ett stort problem som berör många länder i världen - ökenspridningen." Många burkinier har samma önskemål. Men verkligheten är helt annorlunda och oroande. Idag är Yacouba Sawadogos skog i fara på grund av byns utveckling. Vissa personer tar över delar av skogen för att bygga nya hus. Efter att ha stoppat öknen är det nu människorna som måste stoppas.

SAMARBETE MELLAN ROTARY I UPPSALA OCH I BOBO-DIOULASSO

I januari 2020 undertecknades ett vänortssamarbete mellan Rotary Uppsala Södra och Bobo-Dioulasso Rotary Club. Tanken är att samarbeta kring utbildning, inte minst de studenter och lärare från universiteten i respektive stad. Drivande i samarbetet är Sten Hagberg för Uppsalaklubben och Vinsoun Millogo från klubben i Bobo.

INBLICK I UNGAS LIV PÅ LANDSBYGDEN I BURKINA FASO

Hanna Sinare är forskare från Uppsala och för tillfället bosatt i Ouagadougou. Här berättar hon om sitt arbete nyligen utfört på ett av Burkina Fasos nationella institut för samhälls- och teknologiforskning.

TEXT & FOTO:
HANNA SINARE

Det är vanligt att unga män åker iväg för att arbeta i perioder, till exempel som "pålastare" på minibussar.

"Förut, så här i juli, här, om du hade kommit hit hade du inte känt igen dig, man kunde inte se någon gå [på fältet]. Idag, vad ser man? Man ser ingenting."

Det är den 9 juli 2019 och jag sitter på en terrass i en by i kommunen Koubri, 30 km söder om Ouagadougou och intervjuar en 26-årig man. Vi ser ut över några fält där grödorna fortfarande är mycket låga. Klimatförändringar är ett ämne som jag tog upp i mina intervjuer med unga på landsbygden i Burkina Faso. Uppfattar de att säsongerna har ändrats under deras livstid, och har de ändrat något i sitt jordbruk för att möta dessa förändringar? Alla har inte märkt av några förändringar, men många berättar att man får vänta längre på tillräckligt med regn för att så, och att regnen sedan kan upphöra

innan grödan hunnit mogna. Man sår därför främst sorter med en kortare utvecklingscykel, och fokuserar mer på majs som har en kortare cykel än durra och hirs. Å andra sidan är durra och hirs mer torktåliga grödor.

Jag intervjuade unga kvinnor och män mellan 15 och 26 år förutom i denna by även i två byar i kommunen Kombissiri 50 km söder om Ouagadougou, och i en by i kommunen Karangasso-Vigué 45 km sydost om Bobo-Dioulasso. Burkina Faso har en ung befolkning, 67 % av befolkningen är yngre än 25 år, och knappt 20 % är mellan 15 och 24 år. De flesta unga som jag pratade med håller på med jordbruk i någon form. De som går i skolan hjälper föräldrarna att odla på helger och lov, och vissa har en egen åkerbit att odla på familjens mark

för att täcka egna utgifter som kläder och skolmaterial. Andra, främst i äldre delen av åldersspannet, bedriver egen jordbruksproduktion, kanske i kombination med andra sysselsättningar som till exempel handel och byggnadsarbete. Därför påverkar klimat och klimatförändringar de flesta unga på något sätt, och är en utmaning för framtidens jordbruk då regnen sannolikt kommer att bli ännu mer oregelbundna och temperaturerna högre, högre än vad som är optimalt för många grödor. Jordbruk är redan svårt idag, och verkligen inte förstahandsvalet som sysselsättning när jag frågar de unga hur de föreställer sig själva om 10 år. Det är riskfyllt att investera i, och mycket arbete med rensning och skörd måste fortfarande göras för hand, även om de flesta plöjer med dragdjur.

De flesta intervjuade går eller har gått i skolan, åtminstone några år. Därför siktar många i första hand mot yrken som lärare, sjuksköterska eller läkare, domare, polis eller tulltjänsteman. De som tvingats sluta skolan tidigt och inte ser några möjligheter att fortsätta mot dessa yrken ser ofta olika former av handel som en lockande sysselsättning. Djuruppfödning är också attraktivt för många, kanske att ha en kycklingfarm eller att investera i får och getter för att så

Tillgång till vatten från till exempel en damm är viktigt för att kunna odla grönsaker under torräsongen.

På fälten är grödorna fortfarande mycket låga i början på juli, för 15-20 år kunde man inte se de som gick på fälten vid denna tidpunkt för att grödorna vuxit sig så höga.

"Jag började med några övningar i grupp för att introducera mig och min forskning, och själv få en överblick över bland annat sysselsättningar i byarna, innan jag gjorde individuella intervjuer."

Foto: Hamidou Sinare

småningom gå över till nötkreatur. Få ser möjligheter för framtiden inom regnbevattnad växtproduktion, men ser samtidigt att det krävs en mycket god inkomst från andra sysselsättningar för att våga sluta odla och förlita sig på att man kommer att kunna köpa sin mat. Tillgång till vatten under torräsongen, till exempel från en småskalig damm, är viktigt för att kunna odla grönsaker och därmed både arbeta en större del av året och ha möjlighet till högre inkomst. Tillgången till vatten lyfts i högre grad fram i de byar där det saknas. De som har tillgång till damm lyfter i stället fram en rad hinder: Det är inte alltid så lätt för unga att få tillgång till mark i närheten av dammen, och om du har det måste du både ha tillgång till en pump och pengar att köpa drivmedel till pumpen vid rätt tillfällen. Du måste också ha pengar att köpa frön, gödsel och pesticider vid rätt tillfälle. Många skördar liknande produkter samtidigt, och eftersom det inte finns lagringsmöjligheter är det stor risk att delar av skörden förstörs om du inte får tag på transportmedel till marknaden, vägen är för dålig att köra på, eller utbudet är större än efterfrågan när du väl kommit till marknaden.

Det är vanligt att unga, främst män, åker iväg för att arbeta under längre eller kortare perioder, främst under torräsongen – till småskaliga guldgruvor, till grönsaksodlingar på platser med bättre tillgång till vatten, för

arbete inom byggbranschen, för att vara "pålastare" på en minibuss eller för att lasta sand (som används vid byggen) på lastbilar. Samtidigt är dessa arbeten ofta sammankopplade till jordbruk. En 24-årig kvinna i Kombissiri berättar:

"Den här perioden åkte min man till guldgruvan och fick ihop pengar så han köpte mycket mineralgödsel, sex säckar. Så när det finns gödsel är allt enkelt. När vi odlade fick vi 20 säckar med jordnötter. Tack vare detta öppnade vi vår butik och vi har lagt några produkter där för att sälja lite i taget."

Intervjuerna gjordes under 2019 då Hanna Sinare var baserad ett år på Institut des Sciences des Sociétés (INSS), ett av fyra forskningsinstitut under det nationella Centre National de Recherche Scientifique et Technologique (CNRST). Detta möjliggjordes genom ett mobilitetsstöd från Forskningsrådet FORMAS. I en av byarna samarbetade hon med projektet Projet de Valorisation Agricole des petits Barrages (ProValAB) inom Sveriges utvecklingssamarbete med Burkina Faso. Hanna Sinare avhandling i Natural Resources Management kom 2016 och heter Benefits from Ecosystem services in Sahelian village landscapes.

Inoussa Maïga.

WEBB-TV GÖR STOR SKILLNAD FÖR LANTBRUKARE

Inoussa Maïga är en ung burkinier som dedikerat sin journalistiska karriär till att få unga i Afrika att intressera sig för jordbruk. Han gör det på ett innovativt sätt: genom en webb-kanal som kallas "Agribusiness TV".

TEXT: JUSTIN YARGA

Foto: Mediapro

När vi hade vårt videosamtal via messenger handlade det först om läget i landet. Under några minuter pratade vi om Coronakrisen och naturligtvis om terrorattackerna som sker nästan varje vecka.

"Ja, det är oroligt. Men vi fortsätter leva och få våra projekt att gå framåt" avslutade Inoussa Maïga, en man på 34 år i Ouagadougou.

Ett av projekten han syftade på är Agribusiness TV. Det är en webb-tv som startades i maj 2016 i Burkina Faso. Nu har den framgång i många andra länder i Afrika. Tanken med Agribusiness TV var då att göra reportage om innovativa projekt inom jordbruket i avsikt att väcka andras intresse för denna verksamhet. Framfört allt siktar webbtv:n på de unga i regionen.

Nästan tvåhundra videos har producerats av ett tiotal reportrar.

"Våra videos har uppnått tjugo miljoner visningar på vår webbsajt, på våra appar, våra Youtube- och Dailymotionkanaler. Och detta är utan att räkna många andra

medier där man kan ladda ner vissa videos" säger Inoussa Maïga om statistiken i början av juni 2020.

TEKNIKEN GÖR FRAMSTEG

När det gäller ett projekt såsom Agribusiness TV kan internetuppkopplingen vara ett seriöst hinder.

"I början var det inte självklart att starta en webb-tv i ett land som Burkina Faso, på grund av den dåliga internetuppkopplingen. Men teknologin utvecklar sig mycket snabbt", tycker Inoussa Maïga. Eftersom fler och fler unga har tillgång till internet via mobiltelefonen är reportagen ursprungligen tänkta för mobiltelefon och för sociala medier. Varje video varar mellan 5 och 10 minuter.

ATT VÄNDA PÅ INVANDA FÖRESTÄLLNINGAR

De flesta reportagen handlar om unga vars initiativ är både framgångsrika och banbrytande. Initiativen rör sig om att producera, transformera och marknadsföra lokala

produkter. Burkina Faso är ett jordbruksland, där cirka 82% av befolkningen arbetar med jordbruk. I själva verket är det ungefär samma sak i många andra länder i västafrika. Problemet är att få unga drömmer om att ägna sig åt jordbruk.

"Min generation har helt vänt ryggen åt jordbruket", beklagar sig Inoussa Maïga under ett burkinskt Ted-evenemang, där han var talare och berättade om just sitt återvändande till jordbruket.

Det största problemet när det gäller jordbruk i Burkina Faso är att det har dåligt anseende. Under lång tid har jordbruk betraktats som en verksamhet för de som inte har lyckats med sina studier.

"Vi har uppfostrats och utbildats på ett sätt som gör att man skäms över att vara jordbrukare" säger Inoussa. Själv är han född i en familj där pappan var jordbrukare och djuruppfödare, och mamman var hemmafru. För många barn i Inoussas fall var syftet med skolan att undvika att bli jordbrukare som sina föräldrar.

Efter studierna i kommunikation och journalistik på Ouagadougou universitet bestämde Inoussa sig för att specialisera sig på jordbruk, som frilansjournalist och kommunikatör. Han ville bidra till att ändra den negativa uppfattningen och locka de unga till jordbruk. Bland annat startade han en blogg som kallades "Googol Farmer". Agribusiness TV är byggd på bloggans idé: att belysa möjligheter inom jordbrukssektorn. Han är övertygad om att man ibland behöver se möjligheterna innan man vågar starta. Slagordet på webb-tv:n påminner om den där idén: "Jag tror när jag ser".

UNGA ENTREPRENÖRER LYFTS FRAM

Med detta i sikte har Inoussa och övriga reportrar koll på intressanta initiativ i Burkina Faso och i grannländerna, såsom Benin, Elfenbenskusten eller Senegal. Den röda tråden i reportagen är att lägga fram lösningar på problem som rör jordbruket. Mestadels har de som ligger bakom de intressanta initiativen ungefär samma profil. De är diplomerade, jobbade som stats-tjänstemän eller privatanställda, innan de återvände till jordbruk. En av Agribusiness TV-reportage handlar just om en ung senegalesiska, Awa Caba (24 år och ingenjör i informatik) som startat eget. Hennes projekt är avsett för att hjälpa kvinnor på landsbygden att sälja sina jordbruksprodukter online. Hon har insett att det finns en stor efterfrågan på lokala jordbruksprodukter i stan, medan de som producerar och transformerar produkter på landsbygden har svårt att sälja. Ett annat reportage handlar om en burkinsk kvinna, Florence Bassono, fd privatanställd. Hon sade upp sig från sitt jobb och startade sitt eget företag med att transformera lokal maniok till "attiéké", en populär måltid i Burkina Faso.

STARTAT EGEN BUTIK

Agribusiness har haft stor betydelse för jordbrukssektorn i Burkina Faso och i många andra länder i Afrika. När vi talar om effekterna av webb-kanalen gör Inoussa några återkopplingar. Han träffade nyligen en student i Elfenbenskusten som slutligen tagit ett avgörande steg mot sitt projekt efter att hon hade tittat på reportagen från Agribusiness TV. Marie-Thérèse Tahnoh hade alltid drömt om att odla grönsaker men skämdes och tappade modet. Nu delar hon sin tid mellan universitetet och sin lilla bondgård.

Agribusiness grundades av Inoussa Maïga och hans fru, Nawsheen HOSENALLY.

Här är hon, vid ett reportage.

Foto: Mediapro

"Det är alla dessa goda nyheter som ger oss mod att gå vidare. Man är alltid nöjd när man känner att man bidrar till att ändra någonting", säger Inoussa. Han har parallellt kopplat samman vissa entreprenörer med kunder.

"Vi har gjort ett reportage om en ung entreprenör som heter Eugène Rouamba. Han tillverkar äggkläckningsmaskiner som fungerar med solenergi. Efter vårt reportage fick vi kontakter och kunder åt honom och han har kunnat sälja ett tiotal av sina maskiner".

**"HON HAR INSETT ATT DET
FINNS EN STOR EFTERFRÅ-
GAN PÅ LOKALA JORDBRUKS-
PRODUKTER I STAN, MEDAN
DE SOM PRODUCERAR OCH
TRANSFORMERAR PRODUK-
TER PÅ LANDSBYGDEN HAR
SVÅRT ATT SÄLJA."**

Inoussa Maïga själv har inte nöjt sig med att berätta om andras succér. Projekten med Agribusiness TV har utvecklas och numera har han och hans fru startat en affär som är specialiserad på lokalproducerade varor. Han ser butiken som en logisk följd på framgångarna med webb-tv:n.

"Agribusiness Shop har sin grund i våra reportage. Det har skapats stor efterfrågan på produkter, som tittarna upptäckt genom våra videos". Numera har Agribusiness Shop sju heltidsanställda och erbjuder över 200 produkter från olika länder i västafrika. Ambitionen är att främja konsumtionen av produkter som är producerade och transformerade lokalt.

DET BEHÖVS MER DEBATT OM JORDBRUK

Med detta skulle Inoussa kunna vara nöjd. Men han drömmer om mer. En sak som han efterfrågar är fler debatt-tillfällen om frågor som rör jordbruk. Med andra jordbruksjournalister och kommunikatörer har han påbörjat en filmfestival just om jordbruk och näring. Men initiativet riskerar att dö på grund av brist på finansiering. Efter tre avsnitt (år 2015, 2016 och 2017) pausade festivalen. Hans stora utmaning just nu är att kunna sätta igång festivalen igen: Det som vi behöver nu är mer debatt om jordbruk", anser Inoussa Maïga.

★

Anställda vid Sveriges ambassad är på teambuilding med hästar - även hästarna är viktiga i Burkina.

MIA RIMBY

OM BISTÅNDSLÄGET I BURKINA FASO

TEXT: KAROLINA JEPPSON

”JUST NU ÄR DET SÅ MYCKET PROBLEM HELA TIDEN. DET ÄR KNAPPAST ETT TRAUMA LÄNGRE MED ATTENTAT, UTAN MER NORMALISERAT.”

Mia Rimby hade just tackat ja till tjänsten som ambassadchef i Ouagadougou då det dubbla terrorattentatet mot arméns högkvarter och Franska ambassaden ägde rum i mars 2018. – Jag tänkte att det är så det kan vara i en storstad... men attentaten eskalerade. Just nu är det så mycket problem hela tiden. Det är knappast ett trauma längre med attentat, utan mer normaliserat. Jag tror att regeringen har sinkat för sig själva då de hela tiden pratade om Blaise Compaoré som att det vore han som är kärnan bakom. Han klarade att hålla det utanför Burkina Faso.

Burkina Faso står inför val i höst, flyktingsituationen har ökat lavinartat och konsekvenserna av rådande pandemi är ännu inte helt överblickbara. – Myndigheterna har god beredskap, de har stor vana, säger Mia Rimby, chargé d'affaires på svenska ambassaden i Ouagadougou. För BurkinaKontakts läsare delar hon sin bild av sitt arbete och vad hon lärt känna i ett land av möjligheter och svårigheter och där humor kommer väl till pass.

Sedan dess har regeringen haft svårt att stoppa det. Jag tror att den nye presidenten kan ha underskattat detta, säger Mia Rimby. Vi hörs i telefon i maj månad och Mia Rimby har sedan ett bra tag skickat hem alla svenskar i sin personalstyrka, utom två, till följd av pandemin. Hon är kvar på arbetet och i staden, tillsammans med sin man som arbetar regionalt för Sida.

BERÄTTA LITE OM DIG SJÄLV OCH DIN BAKGRUND. HUR HAMNADE DU I BURKINA FASO?

– När jag var yngre jobbade jag i Kirgizistan, med UNDP, FN:s organ för

Framför det nya monumentet på Tomas Sankara.

utvecklingsfrågor. Jag tyckte om att jobba på ett ställe som var utanför den västerländska kommersen, där det är lite dammigt, där man lätt kan få kontakt med civilsamhället. Efter det har jag jobbat på olika ställen med fast anställning på UD. Efter att mina barn blev lite större ville jag bo utomlands en gång till. Då sa en vän till mig att jag borde åka till Ouagadougou, att det är som Afrikas Bisjkek (huvudstaden i Kirgizistan). När en chefstjänst blev ledig föll pusselbitarna på plats. Jag flyttade hit med min man och mina två barn, berättar Mia Rimby. Hon fortsätter:

– Från det att jag kom 2018 har jag tänkt att detta ändå är en av Afrikas säkraste huvudstäder. Vi kan åka överallt. Burkinska tjejer går ut med handväska och det är ingen fara. Det är det som är så härligt med den här stan. Det är ju fortfarande en väldigt säker stad, men burkinier tycker förstås det har ändrats.

HUR ÄR SÄKERHETSLÄGET I ALLMÄNHET JUST NU I BURKINA FASO?

– Vissa områden bedöms idag ha en alltför hög risk för kidnappning, och resor dit bör undvikas. För att endast resa till exempelvis Kaya (norr om huvudstaden), behöver vi planera ihop med FN:s säkerhetstjänst. Man vidtar en mängd säkerhetsåtgärder. Det är

Årsmötet för Assambus Burkina hölls hemma hos Mia Rimby.

mycket stopp och en del attentat vid vägarna. Regeringen säger att de har kontroll på hela territoriet, men olika källor menar att området ovanför Djibo i norr inte kontrolleras av staten längre – i östra Burkina ska det också vara kontrollerat av terrorgrupper.

HAR DU SJÄLV SETT MYCKET AV LANDET SEDAN DU BÖRJADE?

– Det första jag tycker man ska göra när man börjar jobba i ett nytt land är att göra en lång resa i landet. Jag reste till Banfora, Bobo-Dioulasso, Koudougou och Ouahigoya. En av de härligaste upplevelserna var när jag hälsade på Yacouba Sawadogo i nordvästra Burkina. Genom vårt allra största program stödjer vi Terre Verte, en organisation som använder och sprider hans odlingsmetoder. När vi hälsade på tvingades vi att ha soldater med oss. När Yacouba sedan skulle till Sverige för att hämta sitt Right Livelihood-pris, hämtades han av vår personal, han fick låna raggsockor med mera!

Mina barn är hemskickade till Sverige sedan en tid till sin pappa, på grund av oroligheterna, men när barnen var här åkte vi ner till Nasingaskogen, vilket jag är jätteglad för. Det allra roligaste med att jobba så här är att åka ut i landet – det går inte nu och det är väldigt tråkigt.

HUR HAR NI DET NU UNDER PANDEMIN? HUR PÅVERKAR DET ERT ARBETE OCH I VILKEN RIKTNING?

– Vi är tre svenskar kvar på plats som ska kunna ge konsulärt stöd till svenskar i nöd. Så arbetet fortsätter men med minskad intensitet. Allt går lite långsammare. Tidigare var det hårdare restriktioner, samma som i Bamako. Vi får rapporter från hälsoministeriet om smittspårning. Men när de testar är det väldigt få som har smittats, trots att

Mia Rimby och Eric Zongo från Assambus Burkina.

de varit i kontakt med en smittad. Det är väldigt låg smittspridning och det kan hänga ihop med att det är en så ung befolkning. Allt var nedstängt i sex veckor, men sedan har vissa saker ändrats. Utegångsförbudet har hävts, men det är obligatorisk testning och karantän i två veckor när man kommer till länge. Än så länge är det endast specialflygplan som går. Barer, restauranger och marknader har öppnats igen.

HUR STÖDJER SVERIGE BURKINAS ARBETE FÖR ATT HANTERA PANDEMIN?

– Vårt vanliga stöd till vattensektorn är 5,3 miljarder CEFA (80 miljoner svenska kronor) och nu har vi gett extrastöd på 8 miljoner kr till Water Aid, för att få ut tvålv på landsbygden. Detta är vårt konkreta stöd till prevention mot covid-19. Coronaprevention och hygienförbättring bidrar samtidigt till att minska spridning av andra sjukdomar. Det är bra. Bilateralt är det alltså preventionen vi stödjer.

SAMTIDIGT MÅSTE DET VARA EN STOR ORO FÖR KONSEKVENSERNA AV NEDSTÄNGNINGARNA?

– Absolut. Åtgärderna gör att människor blir väldigt ekonomiska sårbara. Folk har börjat skoja om covid-19 och kallar den för

Ambassadanställda testar ridning.

”ventre vide-20” (tom mage-20) och ”poche vide-20” (tom-ficka-20). Här lever ju ungefär 80 % av det de tjänar för dagen. De måste hitta på nya lösningar hela tiden för att få in pengar. Så det har varit en stor social oro – men människor har hanterat situationen på ett väldigt bra sätt och har dessutom en tradition av att

använda munskydd. Myndigheterna är bra på att hantera pandemier. De har en beredskap, en vana och har dessutom samarbetat mycket med WHO. Men Burkina är beroende av att öppna upp samhället och flygplatsen – beroende av hur andra länder gör.

VAD TROR DU OM VALET OCH FRAMTIDEN?

– Det ska ju vara val här den 22 november och det mesta som sker nu är ett politiskt spel med klangbotten i att det snart är parlamentsval och presidentval. Jag misstänker att det kommer att skjutas upp, men det skulle också kunna få negativa konsekvenser. Jag tror det är viktigt att se att coronan är ett extra litet djävulskap – men det är inte det största problemet i ett sånt här land. Vi i väst är så fokuserade på coronan, men många afrikaner ser just på detta väldigt cyniskt. Ett exempel är att under ebola-krisen ökade mödradödligheten mer än vad det var människor som dog i ebola.

Vad gäller Burkina och framtiden så är det ett land som har flera olika utmaningar. I Burkina har flera olika saker sammanfallit och gjort landet sårbart: Folklig resning i samband med oroligheter i grannländer, IS i Syrien, Khadaffi i Libyen. Det finns ett tryck från kusten söderut, som märks i form av knarksmuggling och terrorism. Landreformpolitiken har inte riktigt fungerat – regeringen har inte förstått vilka stenar

Underhållning på årsmötet för Assambus Burkinal

Invigning av "Covid-19, extra stöd till Water Aid" tillsammans med danske ambassadören Steen Somme Andersen.

"ALLA "RIKTIGA" PROBLEM FINNS KVAR I SKUGGAN AV COVID-19. JAG KOM I AUGUSTI 2018. DÅ VAR DET 9000 INTERNFLYKTINGAR I LANDET. NU ÄR DET 950 000 INTERNFLYKTINGAR."

som satts i rullning då folkgruppen mossi har gagnats framför andra folkgrupper.

Det har pratats om etniska grupper på ett "kulturgulligt" sätt – inte om rättigheter, möjligheter och inflytande. Den maktkampen har varit tabu. En person som arbetar här i Ougadougou nu som också arbetat mycket på Balkan, tycker det finns vissa likheter med Burkina Faso och Balkan. Där tryckte Tito ner de olika etniska grupperna. Det gjorde Compaoré här, samtidigt som världssamfundet tryckte på kring decentralisering. Det blev allt svårare att hålla olika grupper i schack när han försvann, i takt med decentraliseringen. Detta är en stor problematik som man måste ta itu med för att ha en demokrati.

Befolkningsexplosionen är ett annat problem. Det behöver man ta itu med. Det är fortfarande höga födelseantal, nästan 6 barn/kvinna. Med detta kommer mycket socioekonomiska problem.

VAD ÄR DIN ROLL SOM AMBASSADCHEF? VAD GÖR DU?

– Regeringen ger Sida i uppgift att bedriva utvecklingssamarbete i Burkina Faso och det delegeras till ambassaden. Så vi på ambassaden lägger upp hela planen för vilka vi ska samarbeta med, och hur pengarna ska fördelas. Vi ska bereda ett extra stöd till FAO – FN:s jordbruksorganisation. De arbetar inte specifikt med prevention av covid-19, men med att hålla matproduktionen uppe. Det är alltså den ena delen av mitt arbete; att Sverige ger en adekvat respons till de områden som är prioriterade. Miljö och klimat som inkluderar hållbart jordbruk och vatten och sanitet, samt mänskliga rättigheter och demokrati.

Den andra delen är att rapportera hem om situationen för säkerhet och internflyktingar. Alla "riktiga" problem finns kvar i skuggan av covid-19. Jag kom i augusti 2018. Då var det 9000 internflyktingar i landet. Nu är det 950 000 internflyktingar. UNHCR, FN:s flyktingorgan, har en ambition att gå från att upprätta läger, till att integrera människor i byar och städer. UNHCR och Ikea har samarbete med tält för att husera flyktingar. Tälten har myggnät och solpaneler, och klarar regnsäsongen. Det ska inte vara mer än en familj per tält (ca åtta personer). Nu strömmar det in folk från landsbygden, till Dori, till Kaya. Nu bor det fler än åtta i varje tält. Vad vi vet idag har det inte funnits covid-19 i dessa tältbyar. Men det finns fortfarande en risk. Och den ständiga frågan: Kommer det att öka när flygplatsen öppnar?

Petanque med danske ambassadören.

HUR TRIVS DU I OUGADOUGOU OCH VAD GÖR DU PÅ FRITIDEN?

– Jag trivs här! Vi är några som träffas varje lördag kl 5 och spelar petanque. Och på fredagarna ses vi och spelar rundpingis. Ungefär som en after work. Vi har också hittat en burkinsk yoga-lärarinna! Vid den stora samlingsplatsen vid Monument des Martyrs samlas folk och idrottare. Det sker på liknande sätt vid kulturhuset i Bobo-Dioulasso. Så jag går också dit och folk gör träning, fys-övningar och boxning. Nyligen fick restauranger tillstånd att servera till 20.30 vilket också öppnar upp för att göra något kul på kvällen. Vi träffar också den burkinska vänföreningen en hel del, och de har sina medlemsmöten på residenset. Ett av de sista stora mötena som jag hade hemma hos mig, innan restriktionerna, var Assambus årsmöte.

Samtliga foton tillhör Mia Rimby.

TOPPLISTA PÅ MIA RIMBYS FAVORITSTÄLLEN I UAGADOUGOU

1. Chez Ping är min favoritrestaurang eftersom jag älskar kinesisk mat.
2. P'tit Bazar – en jättetrevlig musikscen inne i Koulouba. Varit stängd för att den är under renovering. Nu är den stängd pga coronan. Där har jag varit och tittat på tuareg-band från Niger och rappare från Bobo-Dioulasso.
3. Dansstället Sports Bar i Gounghen – de har liveband som spelar dansmusik. Burkinskt och folkligt.
4. Ett fjärde ställe som vi brukade gå på är ett bowlingsställe nära Franska kulturinstitutet.
5. Rolls Bar – "Macronbaren". I stadsdelen Wemtenga finns en bar med jordgolv. Den ligger mitt emellan alla damer som säljer jordnötter. Macron besökte just denna bar. Hur kom det sig? Tydligt har någon på Franska ambassaden berättat att hen bor i Wemtenga – och att det finns en bar som ägs av en kvinna. Det kunde nog se bra ut i pressen!

"JAG ÄR ALDRIG I MIN BEKVÄMLIGHETSZON – DET ÄR POSITIVT"

Diana Janse (tredje person från höger) besöker Gao och MIMUSMAS styrkor, tillsammans med franska försvarsministern Florence Parly (till höger om Diana Janse). Foto: privat.

Så säger Diana Janse om den senaste tiden som ny ambassadör för Burkina, Mali och Niger. Det har varit en speciell tid att börja en ny postering i ett för henne nytt land.

– När covid-19 la sin våta handduk över hela globen tänkte jag att jag skulle hinna massor med annat. Men så blev inte fallet, istället blev arbetet större med minskad personalstyrka.

Men Diana Janse är positiv. Att ständigt utmana sig själv, ser hon som en förmån.

TEXT: KAROLINA JEPPSON

Sedan september 2019 är Diana Janse stationerad i Malis huvudstad Bamako, som ambassadör. Då intervjun gjordes precis innan sommaren, hade flygplatsen varit stängd sedan i mars, liksom gränserna och alla skolor i landet. Folksamlingar med över 50 personer förbjöds, liksom skedde så småningom i Sverige. Ett tag rädde utgångsförbud mellan kl 01 och 05.

– Det har varit diskussioner om att stänga av Bamako, eftersom smittspridningen är störst här. Men andra städer och delar av landet är så beroende av staden. Det går heller inte att låsa in folk hur länge som helst. Smittspridningen här är väldigt långsam. Kanske kan en anledning vara att det är en ung befolkning? Det vill säga officiella siffror

tyder på långsam smittspridning, men det finns anledning att tro att mörkertalen är stora, berättar Diana Janse på Whatsapp. Jag ringer henne vid lunchtid en söndag i slutet av maj och det visar sig att hon varit uppe sedan fem på morgonen och läst franska och lyssnat på radio.

Stationeringen är på tre år och kan förlängas om det finns skäl och vilja.

– Jag har tidigare endast varit på tjänsteresor i Västafrika och mer varit en "östmänniska". Det är mycket att sätta sig in i, nu när världens blickar riktas hit när det gäller terrorism och flyktingströmmar. Först fick jag ansvar för Mali, och sedan tillkom Burkina Faso och därefter Niger, säger hon.

Intensiteten denna vår genom pandemin, har gjort sig påmind för oss alla på olika sätt. Jag undrar hur det varit på ett nytt jobb i Bamako.

– Jag hann precis besöka Burkina Faso innan gränserna stängdes på grund av covid-19. Sedan jag kom har det varit mycket intensiva månader. Det är för mig ett helt nytt land, och det är utmanande att jobba på franska. När covid-19 la sin våta handduk över hela globen tänkte jag att jag skulle hinna massor – att jag skulle få tid att läsa in mig grundligt. Istället har det varit enormt mycket rapportering kring pandemin. Hur ska biståndet kunna hjälpa just nu i pandemin? Detta skulle vi dessutom ta tag i med begränsad personalstyrka på plats. Det har

varit som att åka centrifug. En omvälvande tid för alla, säger hon ändå med ett stort lugn i röstens i sitt kök i Bamako. Diana Janse och son fick åka hem till Sverige i slutet på mars.

– Det är lång tid att vara ifrån varandra. Det är tur att det finns internet, för det är svårt att veta när jag själv kan komma hem. Det har jag fortfarande inte kunnat säga.

Som "östmänniska" har Diana Janse arbetat i Afghanistan och därefter som ambassadör i Georgien och senast Syrien. Vid en relativt ung ålder har hon hunnit med många utlandsposter. Men vägen till att arbeta som diplomat var inte alls utstakad från början.

– Jag visste inte vad jag skulle göra med mitt liv och började läsa ryska på universitet i Uppsala och sedan på ett kort stipendium i Moskva, under Sovjetunionens sista sommar. Under den här tiden besökte jag svenska ambassaden. Där och då tänkte jag: "här vill jag jobba". Sedan tog det lång tid innan jag lyckades "nästla mig in på UD", berättar hon med ett skratt, och fortsätter:

– Jag skaffade vad som krävdes för att komma in och har varit på UD sedan -99. Som barn drömde jag om att få resa, men jag växte upp med en ensamstående mamma och har två syskon till, och vi hade inte råd med resor. Det är en sådan fantastisk gåva att få resa – jag har så mycket lättare att förstå saker om jag varit på plats. Mitt motto är "Res dig smart". Jag gillar att läsa reseskildringar när jag reser, om platserna jag befinner mig på.

Intresset för skönlitteratur är stort och för en tid sedan gav Diana Janse själv ut en bok. Boken kom ut 2010 och handlar om åren som Diana Janse bodde i Kabul 2004 - 2006.

– Jag skrev en bok om den tid jag arbetade och bodde i Afghanistan. Den är en del reseberättelser, en del politiska berättelser, en del dagböcker. Den fyllde en viss terapeutisk funktion, den handlade väl mycket om mig själv kan jag tycka, men det tog till efter utgivningen för mig att förstå att många identifierade sig i vad jag gick igenom – att erfarenheterna från livet i självpatagen exil delades av många, särskilt de som bort i konfliktländer.

Diana Janse fortsätter:

– Utöver det terapeutiska ville jag nyansera diplomatlivet. Många har en niddbild av vad det är; att det är massa cocktails och så

Ambassadör Diana Janse (t.höger) och chargé d'affaires Mia Rimby (t. vänster). Foto: privat.

vidare. Jag ville visa min bild – inte fullt så glamorös kanske...

Som läget är just nu i Mali kring säkerhet, kanske parallellt kan dras till Afghanistan?

– Det finns paralleller – men säkerhetsläget känns ändå stabilare här i Mali, i alla fall i Bamako. Men just nu krävs det mycket för att ta sig ut ur stan. Inga resor sker utan en säkerhetsbedömning först. I Burkina Faso är det en liknande situation, säger Diana Janse och efter en stunds tystnad:

– Men visst är åren i Afghanistan en erfarenhet jag alltid bär med mig, inte minst det som kallas "expectation management..." Alla trivs inte bra på posteringar med hardship, säger hon och skrattar lite.

De områden som prioriteras inom biståndet i Mali och Burkina Faso är satta av regeringen. Jag undrar inom vilka frågor Diana Janse främst kommer att verka? Har det ens funnits tid för att resa i regionen?

– Jag håller mig till de svenska prioriteringarna; Demokrati, fred, jämställdhet, miljö och fattigdomsbekämpning. Vi har ett stort truppuppdrag inom MINUSMA (FN:s styrkor i Mali) och vi ska besluta om ytterligare en styrka som ska hit. Jag hann göra tre resor innan pandemin. En till Timbuktu då den svenske kungen kom. Jag har också varit tillbaka i Timbuktu och fick då tillfället att besöka världsarvet – manuskriptmuseet som nu håller på att digitaliseras, och jag besökte den världsarvslistade moskén, säger hon och fortsätter:

– Därefter har jag varit i Gao tillsammans med den franske och den svenske försvarsministern. Annars är min strategi att försöka komma ut till så många ställen som möjligt för att få bättre förståelse. Att resa mig smart... Men nu har det inte gått. I Mali ska vi skriva en ny bistandsstrategi kommande tid.

Vad är aktuellt just nu för Burkina Faso, finns det prioriteringar där?

– I Burkina Faso arbetar vi med genomförande av utvecklingsbiståndet. En stor del är också att följa och bevaka den politiska situationen och inte minst den försämrade säkerhetssituationen. Jag ser för egen del fram emot att komma dit och bli ackrediterad där. Niger har jag inte hunnit resa till ännu. I vissa avseenden känns 2020 som ett förlorat år. Men i Burkina Faso har vi ändå en ambassad som sköter ruljansen.

Eftersom det senaste året till stor del präglats av en oförutsedd pandemi, har inte Diana Janse ännu hunnit upptäcka det mångfacetterade kulturlivet i regionen. Det är först på hennes lista just nu. Men de största utmaningarna, vilka är de?

– Jag tycker mest det är väldigt spännande och fantastiskt roligt även om det också frestar på att bo i ett land med stora svårigheter. Samtidigt går det inte att komma runt att vi som diplomater lever ett enkelt och privilegierat liv jämfört med resten av befolkningen. Men just nu är det mest utmanande att vara borta från familjen. De flesta i personalen blev evakuerade, men vi är tre till svenskar kvar här, säger hon. När hon tänker efter fyller hon i:

– Och franskan är också en utmaning. Det här är första gången jag jobbar på franska. Det tvingar mig hela tiden att anstränga mig. Jag är aldrig i min bekvämlighetszon här men det är positivt för mig. Det är en av de stora förmånerna. Att få utmana mig själv.

**Diana Janse bok heter En del av mitt hjärta lämnar jag kvar, Alfabeta förlag, 2010.*

KAROLINA JEPPSON
Frilansjournalist och redaktör för BurkinaKontakt

Mao på Ölandsbesök i samband med Burkinadagen. Foto: Michel Traoré.

"ALLT JAG GÖR I SVERIGE ANVÄNDER JAG VIDARE I BURKINA"

Han är en entreprenör som tror på sina idéer. Mao Zybamba är på väg att starta hälso-center i sin hemby i Burkina, genom sin organisation Gosnere. Han arbetar på Ystad lasarett, och är parallellt musiker och har nyss släppt sin senast skiva Lengué-lengué.

TEXT:
KAROLINA JEPSON

På Visfestivalen i Lund, tidig vår 2020.

En varm dag i slutet på sommaren träffas jag och Mao i Pildammsparken i Malmö. Under de senaste åren har jag hört honom på konserter och han har

även bjudits in för att hålla seminarier på de folkhögskolor jag arbetar på. Det råder alltid ett stort engagemang i hans liv, samtidigt som lugnet präglar hans framtoning. Efter sju år i Sverige är de olika trådarna ut i samhället många, såväl i närområdet som till hembyn i Burkina.

Coronan satte stopp för hans inplane-rade turné med elva spelningar runtom i landet, för att lansera den nya skivan Lengué-lengué.

– Titeln betyder ungefär ”vi får nöja oss”, säger han och skrattar och vi konstaterar att det passar ovanligt bra i rådande situation.

– Albumet är en sammanfattning av allt jag gjort. Det är svensk folkmusik och det är folkmusik från mossi-kulturen. Vissa svenska folkmusiklåtar har jag gjort om till en text på franska eller på moré.

Mao Zybamba har spelat med folkmusik-lag i Eslöv. Han lärde sig där att bygga sin egen nyckelharpa. På sina spelningar varvar han nyckelharpa och ngoni – ett strängin-strument från Sahel.

– Albumet har varit ett projekt som har byggts på efterhand. Jag skickade låtar där jag spelade svensk folkmusik till ett skivbo-lag i Ouagadougou. De tog emot och lade på ett slags elektronisk afrobeat. Sedan har

Med hustrun Aoua Ouedraogo och dottern Yardo Rahimatou samt några barn från byn. Foto: privat

en producent utanför Ystad mixat färdigt det, berättar Mao.

En releasekonsert ska komma när det blir läge efter corona-krisen.

– Målet är att spela med ett band, och gärna i skolor, kombinerat med berättande.

Mao har tidigare arbetat i skolprojekt, med muntligt sagoberättande för barn och unga i Frankrike och Belgien. Det är något han saknar och vill göra igen i samarbete med föreningar och kommuner, vilket håller på att utarbetas. Men samtidigt arbetar han heltid som undersköterska på Ystad lasarett. Under pandemin har det förstås varit ovanligt mycket att göra. I arbetet och medan han utbildade sig till undersköterska i Lund, har han fått många idéer om hur vården i hans hemby skulle kunna förbättras.

– Jag startade för flera år sen organisationen Gosnere, tillsammans med några svenskar. Vi satsar mycket på vård och vill bidra till starten för en vårdcentral i Ghonsin, byn jag kommer ifrån strax utanför Ouagadougou. Min fru bor där och hon studerar just nu till sjuksköterska, säger Mao.

Han menar att ett stort problem i Burkina Faso är långsiktighet i planeringen.

– Det som finns just nu i min by är vård för akuta saker, för malaria till exempel. Men vi vill arbeta mer förebyggande och bygga ett team som ser helhetsaspekten. Vi vill jobba lite mer som rådgivare, vi vill göra hembesök och identifiera behov.

Möte tillsammans med musiker i byn, som har fått stöd av Gosnere till bland annat instrument. Foto: Privat.

"ARBETET MED VÅRD-CENTRALEN ÄR PÅ LÅNG SIKT, OCH FÖRENINGEN BEHÖVER ENGAGERA FLER MEDLEMMAR OCH HITTA EN LÅNGSIKTIG FINANSIÄR FÖR BYGGET OCH STARTEN AV PLANERNA."

Marken finns redan, den har Mao köpt, där vårdcentralen skulle kunna börja byggas och fungera som ett hälsoutvecklingscenter.

– Vi vill arbeta med hela familjer och den sociala hälsan. Samtidigt ska det vara en träffpunkt för rådgivning, till exempel för kvinnor inför förlossning.

Arbetet med vårdcentralen är på lång sikt, och föreningen behöver engagera fler medlemmar och hitta en långsiktig finansiär för bygget och starten av planerna. Under tiden arbetar Mao på lasarettet och finansierar med sin lön som undersköterska, flera olika utbildningsinsatser: sin frus studier till sjuksköterska, sitt eget barns underhåll samt två vänners barn, samt internat för studier till sina två yngre bröder.

– Så här är det för många av oss som lever i diaspora. Jag skulle vilja att varje by hade sin egen institution för att låna ut pengar till

de i byn som behöver.

Mao Zybamba är målmedveten, samtidigt som han betonar att det är viktigt att saker och ting måste få ta tid.

– Allt jag gjort i Sverige, har alltid genererat tankar till hur jag ska kunna använda mina kunskaper i Burkina. Hela mitt liv kommer jag att kämpa för att det ska bli något av våra planer i min hemby.

Lyssna på Lengué-lengué med Mao Zybamba på Spotify!

Läs mer om föreningen Gosnere och dess aktiviteter på facebook.

POESIN SPELAR ROLL UNDER PANDEMIN

Ax.100'Grav är poet, författare, berättare och musiker i Bobo-Dioulasso. I förra numret av BurkinaKontakt berättade han om poetry slam-scenen i Burkina Faso. I detta nummer följer vi upp med att fråga bland annat hur det gått under 2020 års utmaningar.

Skrivandet är en stor del av ditt liv. Var kommer din motivation ifrån?

- Jag skriver för att jag lever, skrivandet är det som ger ett mervärde till min existens. Att skriva får mig att glömma smärtan, det läker mina sår, gör att jag fortsätter att le; håller mig levande helt enkelt! Inspirationen kommer från livet varje dag - vardagen för mig själv, människor omkring mig och i det som sker i omvärlden generellt.

Du är en del av poesiscenen i Bobo-Dioulasso, och du har varit del av uppstarten för "slam" - poesi framförd på scen, ibland under tävlingsform. Hur har era aktiviteter utvecklats sen sist (2018)?

- Sen 2016 har jag drivit slam-tävlingar som började hållas för gymnasie- och universitetsstudenter, med hjälp av organisationer och vänner. Det var ett avbrott 2018 på grund av finansierings-problem,

"JAG SKRIVER FÖR ATT JAG LEVER, SKRIVANDET ÄR DET SOM GER ETT MERVÄRDE TILL MIN EXISTENS. ATT SKRIVA FÅR MIG ATT GLÖMMA SMÄRTAN, DET LÄKER MINA SÅR..."

men sedan 2019 har vi återupptagit dessa poesikvällar och kallar dem MIKE OPEN. De har hållits varannan vecka ända fram tills att Covid-19 ändrade allt. Under hela den här tiden har jag försökt värva och välkomna människor av alla åldrar, och det har gett mig ingångar till att verka på olika konstnärliga scener. Jag har varit i olika projekt och spelat in i studio tillsammans med musiker av andra genrer än rap och spoken word. Under 2017-2018 spelade jag in ett mixtape som släpptes under en live-konsert. 2019 gjorde jag klart ett album som skulle släppas i början av 2020 - men ni känner till vad som hände! Pandemin kom...!

TEXT: KAROLINA JEPPSON OCH AX.100'GRAV

Hur tänker du om poesins roll i Bobo-Dioulasso och i Burkina Faso generellt för unga idag?

- Poesin spelar en humanitär roll framför allt, eftersom den upprätthåller mänskliga värden. Den bidrar till att läka sår som uppkommer i vårt samhälle - genom ord som ger nya perspektiv och stärker själen. I Bobo-Dioulasso är det allt fler unga som intresserar sig för poesi och för skrivandet generellt. Sedan 2015 är det över hundra ungdomar här i stan som har kontaktat mig för att de är intresserade av att skriva, och jag har blivit kontaktad av andra som bor utanför stan och har gett kurser i skrivande på distans - och sen är det ju väldigt många som engagerar sig i sina skolmiljöer genom olika workshops. På våra kvällar har det alltid varit en bra publik, och fler och fler har kommit för varje gång. Det finns poeter som arrangerar skriv-workshops, särskilt i Ouaga och för varje gång kommer det några fler än gången innan. Vi har också några

stora festivaler som lyfter fram slam som Festival de l'Indépendance och andra runtom i landet.

Just nu är det en speciell tid under pandemin. Du har släppt två singlar - en om viruset och ett om antivirus! Anser du att poeter har en roll i att informera?

- Precis, jag har släppt två singlar för att medvetandegöra lyssnarna, genom två olika stilar. En är lite mer skämtsam ("Virus") och den andra är en rap/slam till musik ("Antivirus"). Poeters roll i världen är att vara som en glödlampa i ens hus, att belysa det som pågår och i denna tid av pandemi har vi sett hur poeter har spelat en jättestor roll. Deras texter har syns och hörts lite överallt för att informera omgivningen. Många är musiker men det är till stor del genom ordens uttryck som ämnet har belysts. Poeter informerar, tillkännager och roar

folk - jag tycker de behöver lyftas fram och hyllas.

Hur kan ni fortsätta i nuläget? Digitalt?

- Vi fortsätter just nu mest med att hålla våra nätverk levande. Jag arbetar mycket genom Whatsapp och skickar texter direkt och små videos för att upprätthålla kontakt.

Det finns också grupper genom Whatsapp där vi kan dela med oss av vad vi skriver. Det är många som gör shower som filmas och läggs ut via facebook, och var och en gör det i den kanal som passar dem bäst. Själv skriver jag mycket just nu och arbetar på att släppa en bok, tecknar mycket som är en annan passion, och är mycket i studion med mitt band.

Trots att det just nu blir allt svårare ekonomiskt för varje dag, försöker vi vara aktiva och hoppas på att pandemin kommer att ebba ut så att vi kan få uttrycka våra olika talanger till fullo.

Mångsysslaren Abdoul Aziz Soulama, alias Ax.100'Grav.

Insamling till interna flyktingar i Burkina Faso

I augusti 2019 anordnade burkinavänner i Sverige - dvs. Burkina Fasos honorärkonsulat, Vänskapsföreningen Burkina Faso-Sverige (ASSAMBUS), Faso Kamba och Faso Träffen och delegaten för burkinier i utlandet - en insamling till stöd för de burkinska interna flyktingar som varit tvungna att överge sina byar och fly till tätorter och provinshuvudstäder efter att terrorister attackerat deras hem. Insamlingen var en del av den gemensamma civilsamhälle-kampanjen « FAISONS UN GESTE » ('Låt oss göra en gest'). Denna kampanj riktade sig till burkinier i landet och i diasporan samt till Burkina Fasos vänner världen över. Vänskapsföreningen Burkina Faso-Sverige i Burkina Faso (ASSAMBUS-BF) anslöt sig till vår insamling på plats i Burkina Faso.

Pengarna från insamlingen uppgick till 27.500 kronor. Dessa överlämnades till civilsamhälleorganisationen Semfilms av konsul Sten Hagberg och ordförande Eric Zongo, ASSAMBUS-BF, på plats i Ouagadougou i augusti 2019. Semfilms är en trovärdig organisation som varit ledande i kampen för demokrati och mänskliga rättigheter.

Foto: Sten Hagberg.

FORSKNING OM SÄKERHET UNDERIFRÅN I BURKINA FASO

I en ny bok *Sécurité par le bas : Perceptions et perspectives citoyennes des défis de sécurité au Burkina Faso* (Hagberg et al. 2019) skriver åtta forskare om säkerhet och osäkerhet i Burkina med särskilt fokus på medborgarnas perspektiv på landets säkerhetsutmaningar. Den grundar sig i fältforskning i burkinska kommuner för att beskriva och analysera hur vanliga människor ser på säkerhet.

Från att frågan om säkerhet tidigare handlat om rån och överfall på landsbygden, särskilt i landets östra delar, är idag säkerhet på allas läppar. Säkerhetsproblem har idag förändrats med terroristgrupper som opererar i olika delar av Burkina Faso. Under Övergångsstyret 2014-15 som kom till makten efter att Compaoré avsatts, ägde en kidnappning av en rumänsk medborgare rum och en attack skedde mot gendarmeriet i Oursi. Dessa händelser skedde i april 2015 i norra Burkina Faso. I oktober 2015 attackerades gendarmeriet i Samorogouan i västra Burkina Faso. Men det var de spektakulära terroristattackerna på Avenue Kwame N’Krumah i Ouagadougou med 30 döda som kom att bli en vändpunkt. Om terroristerna kan slå till i hjärtat av huvudstaden kunde ingen längre känna sig säker, resonerade många burkinier. Sedan dess har säkerhetsfrågan blivit den dominerande frågan – militära,

polisiära och logistiska diskussioner kommer naturligtvis i förgrunden. På så sätt har Sahel blivit en bricka i ett geopolitiskt spel.

VAD INNEBÄR SÄKERHET FÖR OLIKA MÄNNISKOR?

Studien handlar om lokala perspektiv och verkligheter och tar sin utgångspunkt i hur lokala aktörer – befolkningen i stort, traditionella och religiösa ledare, kommunpolitiker, ja vanliga burkinier – uppfattar säkerhetsutmaningarna i landet. Den genomfördes genom antropologiskt fältarbete i 13 kommuner under perioden mars-juli 2018 med hjälp av intervjuer, observationer, fallstudier, film och foton, mm. De åtta forskarna arbetade i 13 olika kommuner spridda över stora delar av landet: Kaya, Barsalogo, Dori, Djibo, Ouahigouya, Djibasso, Saaba, Tenkodogo, Bittou, Tiébélé, Sidéradougou, Bobo-Dioulasso och Samorogouan.

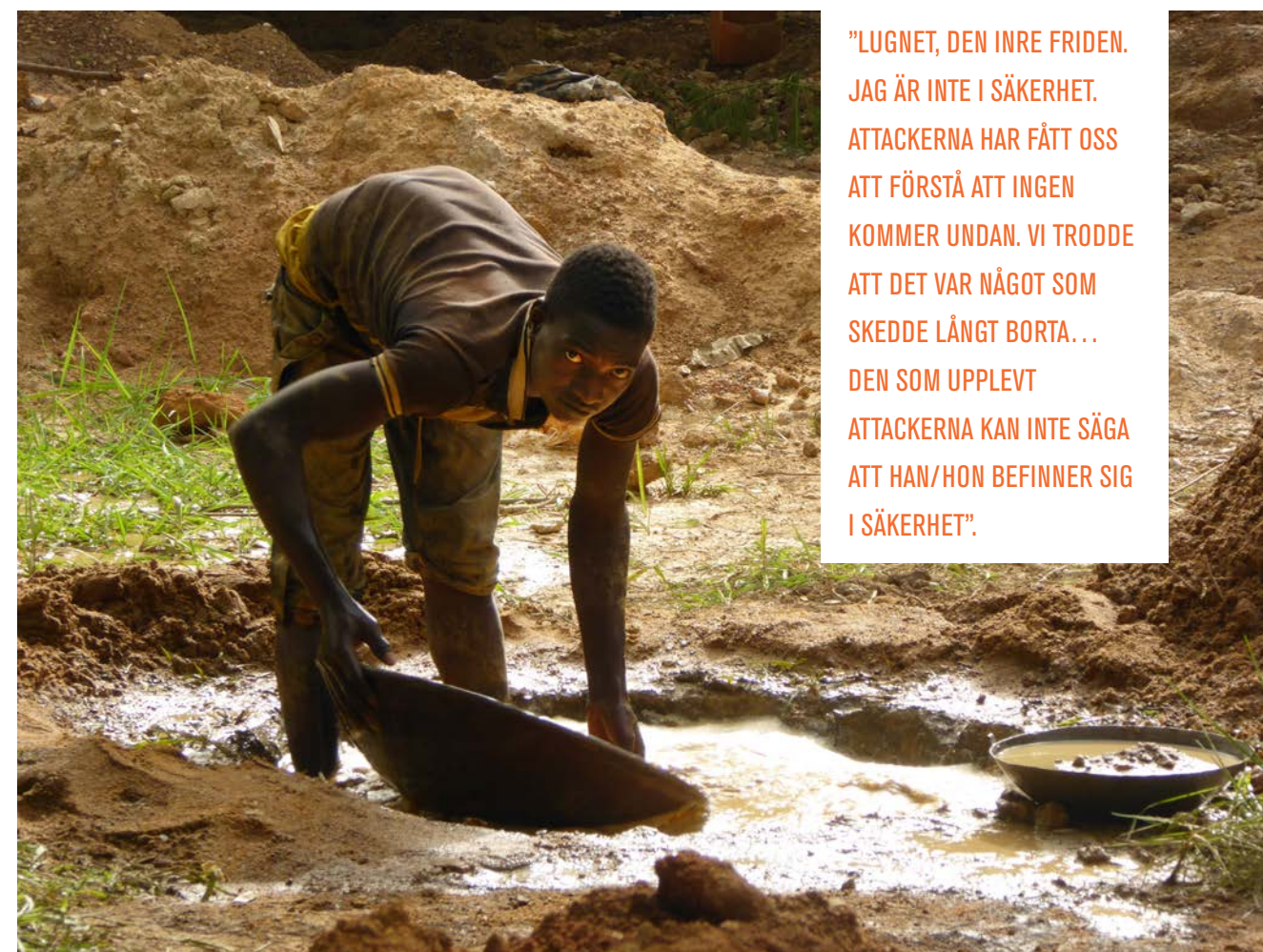

Foto: Sten Hagberg.

”LUGNET, DEN INRE FRIDEN. JAG ÄR INTE I SÄKERHET. ATTACKERNA HAR FÅTT OSS ATT FÖRSTÅ ATT INGEN KOMMER UN DAN. VI TRODDE ATT DET VAR NÅGOT SOM SKEDDE LÅNGT BORTA... DEN SOM UPPLEVT ATTACKERNA KAN INTE SÄGA ATT HAN/HON BEFINNER SIG I SÄKERHET”.

En ung man vaskar guld i byn Dégué-Dégué i Sidéradougou kommun.

Forskarna bad informanterna beskriva det som kännetecknar säkerhet (franska *sécurité*) och osäkerhet och vilka ord som används på de olika språken. En mängd olika begrepp och associationer dokumenterades. En man i Samorogouan uttryckte det som många återkom till när det gäller säkerhet: ”Lugnet, den inre friden. Jag är inte i säkerhet. Attackerna har fått oss att förstå att ingen kommer undan. Vi trodde att det var något som skedde långt borta... Den som upplevt attackerna kan inte säga att han/hon befinner sig i säkerhet.”

Människor ansåg att vissa platser präglas av osäkerhet: där det sker guldgrävning är kanske det tydligaste exemplet. Guldet ger en skjuts till den lokala ekonomin men innebär också stora samhällsförändringar. Bristande kontroll innebär också ökade säkerhetsproblem. Man vet inte längre vem som är vem. Och konsumtion av alkohol och

droger florerar i guldgrävningsområdena. En man uttryckte det så här: ”Där det finns guld finns allt. Kriminalitet, droger, allt!”

LOKALA RÖRELSE FÖR ATT FÖRSVARA MEDBORGARE

När det gäller att stärka säkerheten är kommunen en möjlighet eftersom lokala aktörer bidrar till kampen mot osäkerhet. Men kommunen utgör också ett hot, då lokalpolitiker och andra ledare riskerar livet för att ge information om vad som sker i samhället och bekämpa osäkerheten. Terroristattacker berör i första hand kommuner och byar.

Ett exempel på hur man lokalt försöker stärka säkerheten är de olika självförsvarsgrupper, som till exempel kogweogo-rörelsen som vuxit fram under senare år. När staten inte klarar av att skapa säkerhet åt medborgarna tar medborgarna lagen i egna händer. En av informanterna uttryckte det så

Id-koll på vägen till Djibo. Foto: Sidi Barry.

"Kvinnor kan spela en viktig roll när det gäller säkerhet", uttryckte exempelvis den här kvinnan vid en intervju med en kvinnogrupp i Sidéradougou. Foto: Sten Hagberg.

här: "Koglweogos hjälper oss. Man måste bo i stan för att inte gilla Koglweogo. Koglweogo står för vår säkerhet. När vi har ett säkerhetsproblem kontakter vi Koglweogo."

Även om många bekräftar att Koglweogo är effektiva i brottsbekämpningen är priset högt. Koglweogo tillämpar dryga böter, tortyr och kroppsstraff mot misstänkta. Det är som om rättsstaten sätts ur spel när självförsvarsgrupperna agerar. Den burkinska statens svårigheter att hantera dessa grupper, för att inte säga statens passivitet, är oroväckande, inte minst när väpnade grupper också opererar parallellt med Koglweogo och andra.

MARKFRÅGAN, EN AV FLERA PROBLEMSTÄLLNINGAR

Andra säkerhetsproblem som människor lyfter fram i studien är markfrågan, som är en krutdurk inte minst i städerna och dess utkanter. Urban mark är en källa till rikedom för ett fåtal och för osäkerhet för befolkningsmajoriteten. Att äga en bit mark är fortfarande bara en dröm för många burkinier. På landsbygden kan rätten till mark användas som ett sätt att utesluta inflyttade, etniska grupper eller kort och gott "främlingar" (NB étrangers på burkinska franska kan betyda "gäst", "främling" och "utlänning"). En man berättade: "Om du är främling så är även din sanning en lögn. När det kommer hjälpsändningar säger de att det

inte gäller dig. Man kan jaga iväg dig och till och med riva ditt hus. Osäkerheten kan inte vara större än så för du kan inte sova lugnt."

En annan fråga handlade om vägkontroller utförda av polis, militär och andra tjänstemän i uniform. Medborgarna uppfattar det som ett stort problem: "Om du har med polisen att göra har du alltid fel", sa en informant. Flera talade om att rättsröten är ett säkerhetsproblem, då man aldrig kan få rättvisa utan kontakter.

KVINNOR VIKTIGA FÖR MOBILISERING

När det gäller terrorismen menade många att radikaliseringsen måste motverkas dels av religiösa ledare, dels genom att mobilisera unga män och även kvinnorna. Trots att den vanliga föreställningen är att säkerhet, "det är en fråga för män", så kunde forskarna visa att kvinnorna ofta spelar en avgörande roll för ökad säkerhet i deras roller som mödrar, systrar och hustrur. Kvinnorna vill spela en mer synlig roll men har hittills inte fått någon större plats i offentligheten när det gäller säkerhetsfrågan. Avslutningsvis påpekar forskarna att en verklig säkerhet underifrån måste förankras i kommunen som en arena, en offentlig sfär och kulturell identifikation och sammanhållning på lokal nivå. Att skapa säkerhet underifrån skiljer sig från försök att centralisera insatser och avtal.

Boken är en i raden av publikationer som de senaste åren genomförts i samarbete mellan Uppsala universitets Forum för Afrikastudier och Institut des Sciences des Sociétés. Studien finansierades av Sida genom den svenska ambassaden i Burkina Faso som en del av programmet "Burkina Faso sett underifrån". Studien som publicerades på franska i december 2019 kommer att ges ut på engelska under hösten 2020. Båda böckerna är som vanligt öppet tillgängliga online. Dessutom publicerades en populärvetenskaplig forskningssammanfattning på franska i augusti 2020.

Hagberg, S. L.O. Kibora, S. Barry, Y. Cissao, S. Gnessi, A. Kaboré, B. Koné och M. Zongo. 2019. Sécurité par le bas: Perceptions et perspectives citoyennes des défis de sécurité au Burkina Faso. Uppsala Papers in Africa Studies 5. Uppsala: Uppsala universitet.

Hagberg, S. L.O. Kibora, S. Barry, Y. Cissao, S. Gnessi, A. Kaboré, B. Koné och M. Zongo. 2020. Renforcer la sécurité par le bas au Burkina Faso? Notes de Recherche du LACET. Uppsala: Laboratoire d'Anthropologie Comparative, Engagée et Transnationale.

Text och foto: **Sten Hagberg** är professor i kulturanthropologi vid Uppsala universitet och honorärkonsul för Burkina Faso i Sverige.

Birgitta Amoroso talar på invigningen av den nya vårdcentralen.

En del av den nya byggnaden är denna uteplats med tak där det sker vägning och mätning av barnen, undervisning, vaccinering med mera. Foton tillhör Birgitta Amoroso.

NY VÅRDCENTRAL I BYN LADIOU

Birgitta Amoroso är en burkina-vän av stora mått. Sedan år 2002 har hon vistats i Burkina Faso varje år i fyramånaders-perioder. I BurkinaKontakt 2014 med tema vänskap, berättade hon om sin vänskap med barnmorskan Colette Bazie i Ladiou. Birgitta är nu delaktig i bygget och färdigställandet av vårdcentralen i väninnans by.

BERÄTTA KORT OM DIG SJÄLV OCH HUR DU HITTADE TILL LADIOU?

- Jag är språkmänniska och har levt stora delar av mitt liv i många olika länder, för att lära mig de språk som sedan blev mitt arbetsområde som simultantolk med franska, svenska, danska, italienska och engelska i bagaget. Utbildad vid tolkskolan vid Universitetet i Genève, verksam som

frilans i 30 år, sedan fast anställd vid tolkstaben i EU-Kommissionen i 7 år. Jag bestämde mig för att gå i pension 3 år i förtid, för att kunna ägna mig åt helt andra uppgifter:

Jag hade ett uppdrag hos OXFAM 2002 som assistent i Ouagadougou för samordning av den stora kampen till försvar för Västafrikas bomullsodlare i WTO i protest mot USAs dumpning av subventionerad överskottsproduktion på världsmarknaden och i Afrika. Sedan var jag medarbetare hos Maurice Oudet, välkänd missionär och aktivist för försvar av Burkinas bondeorganisationer och mycket annat. Jag deltog i hans många projekt och resor i landet under 8 år, och översatte den engelska utgåvan av hans franska nyhetsbulletin, abcburkina.net, varje vecka i tio år.

Därefter startades ett eget projekt i Ladiou, som inleddes med borrhning av en brunn för den lilla barnavårdscentralen i byn. Det i sin tur följdes av fortsatt utbyggnad under 7 år, tills förra året, då en komplett offentligt godkänd primärvårdscentral kunde invigas.

VAD ÄR DIN ROLL I DETTA?

- Min roll är blandad - projektledare, "arkitekt", administratör, finansiär med mera.

VILKA VÅRDMÖJLIGHETER FINNS PÅ VÅRDCENTRALEN?

- Vårdcentralen består nu av alla de enheter (i separata byggnader) som krävs för en offentligt godkänd verksamhet. Det finns en mottagning för primärvård och inläggning för observation, ett apoteksförråd som drivs av receptarie och kassaansvarig, en BB-enhet, en brännugn för toxiskt material, en latrin och en separat kökspaviljong.

Dessutom finns det en ny byggnad för CREN - barnavården (Centre de récupération et éducation nutritionnelle) med 3 bostäder för vårdpersonalen. Det finns elektricitet sedan 2019 med solceller på alla de tre taken. Intill brunnen finns nu en inhägnad köksträdgård.

Ladiou ligger i nordvästra Burkina, ungefär sex timmar från Ouagadougou och har runt 3000 invånare.

KAROLINA JEPPSON
Frilansjournalist och redaktör för BurkinaKontakt

Paul Kaboré vid delegationsmöte tillsammans med Burkina Fasos ambassadör i Skandinavien, Maria-Goretti Blandine Dicko/Agaléoué Adoua.

– JAG VILL FÖRENA MINA LANDSMÄN I NORDEN

PAUL KABORÉ OM ROLLEN SOM DELEGAT FÖR BURKINIER I NORDEN

Paul Kaboré (41) är en av hundratalet burkinier som bor i Sverige. Paul har till uppgift att representera burkinier i ett slags nämnd avsedd för burkinsk diaspora. Den kallas "Conseil Supérieur des Burkinabè de l'Étranger".

Omkring 200 personer från Burkina Faso bor i Norden, med de flesta i Sverige. Här bor också Paul Kaboré vars roll består bland annat i att "underlätta burkiniers integration och främja kännedom om Burkina Faso i Skandinavien". Paul Kaboré och hans familj bor i Örnköldsvik. Han är gift, har fyra barn, och jobbar som lärare i engelska och franska.

- Vi flyttade hit den 22 december 2019, precis innan jul. Vi trivs ganska bra i vår nya stad. Livet här är lugnare, långt från den höga pressen i storstäder.

Eftersom han bor nu långt ifrån Uppsala blev vi tvungna att göra intervjun på telefon. Det tog mer än ett samtal, för han är mycket upptagen med sin familj och våra samtal avbröts mestadels av barnen.

- Corona-krisen har begränsat möjligheterna men vi försöker hålla oss aktiva genom att hitta små aktiviteter här och där så att vi inte sitter hemma hela tiden, berättar Paul, medan han är på väg att fiska med barnen.

Han tillägger lite sorgset:

- Däremot saknar vi våra vänner. Men det är en del av livet. Det går ju lätt att hålla kontakt med dem via telefon, sociala medier etc.

Apropå vänner, bland Pauls vänner är många egentligen hans landsmän. Och att hålla kontakt med dem är en del av uppgiften som representant i "Conseil Supérieur des Burkinabè de l'Étranger". Han blev vald som representant i juli 2018 för tre års mandatperiod. Bland annat har Daogo Zoungrana, den nuvarande ordförande av Assambus i Sverige, haft funktionen före Paul.

Vad har "délégué CSBE" för funktion? Titeln som representant i CSBE (förkortningen för "Conseil Supérieur des Burkinabè de l'Étranger") är varken känd eller officiell i Sverige. Man kan bara prata om "délégué"

eller "representant" bland burkinier och i Burkina Fasos diplomatiska representationer.

- Min roll primärt är att skydda mina landsmän och försvara deras intresse i vårt adoptivland, men också underlätta deras integration och främja Burkina Fasos "anda" där vi är, förklarar Paul.

Han är också språkröret för burkinier i alla nordiska länder, när det kommer till frågor som rör diasporan. Paul belyser det med ett konkret fall, en konferens som ägde rum i juli 2018 i Ouagadougou :

- Konferensen kallas "Forum de la Diaspora Burkinabè" och den handlade först och främst om att locka Burkina Fasos diaspora att investera i hemlandet. För att åstadkomma detta, behövde regeringen samtala med berörda, dvs diasporan, kartlägga olika behov och komma med förslag på åtgärder samt återskapa förlorade förtroenden, och uppmuntra burkinier att våga investera.

Det är inte helt enkelt att vara språkrör för en diaspora som är spridd. Det rör sig om burkinier spridda i fem länder (Sverige, Danmark, Norge, Finland och Island). Det är svårt att ha en exakt uppskattning av antal burkinier i Norden. Skulle man uppskatta, säger man att de ligger kring 200 personer, med de flesta i Sverige.

- Jämfört med vissa länder såsom Italien eller Frankrike, är Burkina Fasos diaspora i hela Skandinavien ganska liten, vilket gör att vi inte är på regeringens karta, säger Paul.

Däremot är burkinier organiserade i ideella föreningar framför allt i Sverige, ofta i de orter där det finns flesta landsmän. Och det betraktar Paul som viktigt :

- Föreningar som "Assambus", "FasoTräffen" och "Faso Kamba" har på något sätt hjälpt våra landsmän att hitta varandra och lära känna varandra.

"MITT ENGAGEMANG FÖR BURKINIER HAR INTE BÖRJAT MED FUNKTIONEN SOM REPRESENTANT. JAG HAR ALLTID TÄNKT ATT DET ÄR SJÄLVKLART ATT STÅ UPP FÖR VARANDRA..."

De aktiva föreningarna är en fördel som representanten vill använda sig av för att anta en utmaning :

- Jag vill förena mina landsmän i Norden genom att till exempel organisera en dag för Burkina Faso ("Burkinas dag") där alla burkinier i Norden kan träffas, åtminstone en gång om året i ett av skandinaviska länderna.

Medan vi pratade om projektet kring "Burkinas dag" erkände han snabbt att utmaningen ser svårare ut att anta än man skulle tro. Han menade att det fortfarande är mycket jobb att göra internt, gällande samarbete och förtroende, framför allt mellan de organiserade föreningarna.

- Mitt engagemang för burkinier har inte börjat med funktionen som representant. Jag har alltid tänkt att det är självklart att stå upp för varandra, avslutade Paul, mellan tvivel och hopp. Han hoppas att alla burkinier som bor i Sverige åtminstone skulle kunna träffas vid ett speciellt tillfälle, kanske nästa december för att fira den burkinska nationaldagen. Men då måste man räkna med åtgärderna angående Corona-krisen.

Justin Yarga, journalist från Ouagadougou där han arbetade på bland annat Burkina24. Nu bosatt i Uppsala.

CLAUDE KI 1951-2019

Svensk-burkiniern och tidigare styrelseledamoten i Assambus, Claude Ki, avled 24 juli 2019 i Burkina Faso. Han föddes på julafton 1951 i byn Sapala i Burkina Faso. Claudes dröm var att skapa ett bättre

liv för sin familj och som 23-åring lämnade han Elfenbenskusten för att skapa förutsättningar för detta. Han bodde först i Frankrike och kom senare till Sverige där han jobbade hårt för att skapa en framtid för sina barn. År 1988 blev drömmen förverkligad då hustrun Sita och de tre barnen Marie, Therese och Roland kunde återförenas med honom i Sverige.

Claude var ledamot i Assambus styrelse under många år. Han var en glad och vänlig kamrat med nära till skratt. Han var en "self-made man" i ordets bästa betydelse, initiativrik med förmåga att se möjligheter.

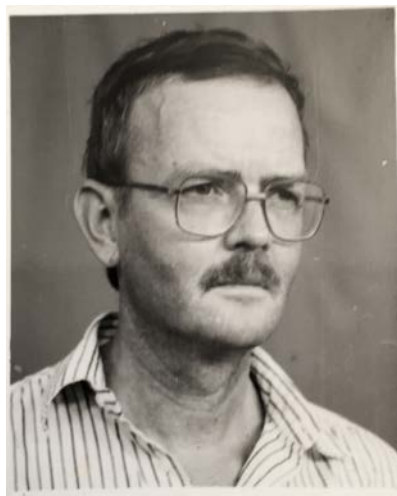
Sita och Claude jobbade båda på SJ-tvätten. Men i mitten av 1990-talet lämnade Claude sitt fasta jobb på SJ och startade eget. Med företaget Faso Artisanal jobbade han med import av hantverk. Under flera år jobbade han också i bland annat Tyskland, men han återkom regelbundet till Sverige där Sita och de vuxna barnen bodde. Under en period arbetade Claude som busschaufför på SL.

Claude och Sita drömde om att flytta

tillbaka till Burkina Faso. Tyvärr blev det inte som de hade tänkt sig, eftersom Sita avled 2005 efter lång tids sjukdom. Men 2007 efter mer än 30 år i Sverige återvände Claude till Burkina Faso för att skapa sig en ny tillvaro som företagare.

Claude startade det som snart blev ett av Burkina Fasos mest framgångsrika möbeltillverkningsföretag, SKD Ideal, med fokus på skandinavisk design och burkinsk kvalitet. SKD Ideal kom att stå för nytänkande med fokus på rättvisa löner och jämlikhet då merparten av hans anställda var kvinnor. Claude erbjöd till och med garanti och öppet köp, vilket inte är praxis i landet! Claude var i full gång med att utöka sin verksamhet och bygga en större ateljé med möjlighet att erbjuda utbildning till personer som ville lära sig tillverka möbler, när han plötsligt gick bort.

Assambus har mist en god kamrat och den svensk-burkinska gemenskapen har förlorat en av sina färgstarka representanter. Våra tankar går till barnen Marie, Therese och Roland samt till barnbarnen Mathilda, Eric, Gabriel och Alina.

PER LINDSKOG 1945-2019

Per Lindskog, docent i geografi vid Linköpings universitet och mångårig styrelseledamot i Assambus, avled den 4 maj 2019, 73 år gammal. Han har arbetat i Afrika, Asien och Karibien. Hans studier

och skrifter spänner över sekler och världar och syftar till att fördjupa vår förståelse av komplexa beroenden mellan människor, folk och kulturer i rum och i tid.

Läs Hans Erikssons minnesord som han framförde i samband med begravningen:

"Jag är tacksam för att jag fått förmånen att lära känna Per Lindskog, både professionellt och privat. Vi har haft många gemensamma nämnare.

Vi har båda varit mycket intresserade av utvecklingsproblematik, rättvisa och solidaritet. Vi är båda geografer, särskilt inom ekonomisk geografi (även om jag även är utvecklingsekonom och statsvetare). Vi har båda arbetat och bott i Burkina Faso i tre år; Per med vattenforskning och jag med ökenbekämpningsprojekt. Och vi har båda varit vice ordförande i Assambus och på olika sätt främjat samarbete mellan länderna. Vi har flera gånger träffats i Burkina Faso och även i Benin där jag var där på biståndsuppdrag och Per och dåvarande hustrun Nathalie besökte familjen i hennes hemland.

Per och jag träffades regelbundet på seminarier i Stockholm och utbytte idéer om utvecklingsstrategier. Per deltog ofta i internationella konferenser om utvecklingsfrågor. Ofta diskuterade vi utkast till föredrag som Per skrivit, inte minst med fokus på livsmedelsproduktion, fattigdomsbekämpning, slaveriets historia och migration.

Professionellt samarbetade vi speciellt i ett konsultuppdrag. Vi förberedde ett anbud till Sida om att via mitt företag MIRABEL DEVELOPMENT administrera stöd till vattensektorn i Burkina Faso. Sida var imponerad av våra kvalifikationer, men valde som så ofta förr till slut ett större etablerat konsultföretag."

Tack för allt!

Våra tankar går till Per Lindskogs nära och kära.

TILL ZOUNKATA TUINAS MINNE

Zounkata var den förste burkiniern som studerade i Sverige, arkitektur på Chalmers tekniska högskola på slutet av 1970-talet. När ASSAMBUS hade bildats 1986 av svenska biståndsarbetare och vänner var Zounkata den självklara representanten i Ouagadougou. Han har kommit att personifiera vänskapen mellan folken i Burkina och Sverige. Hans Eriksson skriver om sina minnen av Zounkata.

Jag träffade Zounkata första gången på gatan i Ouagadougou 1984 under en solidaritetsdemonstration mot apartheid i Sydafrika, ordnad av MOBRAP-föreningen, i vilken jag var aktiv. Han var där tillsammans med sin svenske vän Olle Wendt, på besök första gången i Burkina.

Jag har ett minne från tiden 1983-86 då jag arbetade med ökenbekämpningsprojekt på FN:s regionala specialorgan UNSO i Ouagadougou. Jag besökte det UNSO-finansierade vägbygget mellan Djibo-Dori och Zounkata jobbade på uppdrag av holländskt bistånd med att inspektera skolbyggen. Vi hade stannat vid marknaden i Djibo och plötsligt dyker en bil upp och när dammet skingrats, vem stiger ut ur Peugeot 504 om inte Zounkata, vilket kärt återseende!

Jag har ett speciellt starkt minne av

Zounkata när han kom rusande med chockbeskedet att Olof Palme hade skjutits till döds 28 februari 1986. Han hade hört det på radio Ouaga.

Ett annat roligt minne var när jag besökte Zounkatas hemby Yaho 2015. Efter att ha besökt skolor, hälsocentrat (med stöd till utrustning från sjukhuset i Borås), och ätit middag, vågade jag nämna för Zounkata att det var en intressant fotbollsmatch med Paris St Germain på kvällen, som jag gärna skulle ha velat titta på i TV. Döm om min förvåning när Zounkata då tog kontakt med några personer som lyckades ordna fram TV och parabol så att vi kunde se matchen!

Varje gång jag besökte Ouaga, antingen under Fespaco, uppdrag som biståndskonsult eller privat tog jag kontakt med Zounkata och vi träffades ofta på Jardin del'Amitié i

centrala Ouaga. Jag träffade också Zounkata flera gånger i Sverige, bl a då han var inbjuden för samarbete med svenska kommuner.

På senare år när jag samarbetade med Voute Nubienne (fransk organisation för utbildning av murare för konstruktion av tak med lokalt material) i Boromo, var jag glad att kontakta Zounkata som frivilligt bidrog med rådgivning.

Jag träffade Zounkata sista gången den 5 mars 2019 då jag besökte honom i Bobo efter Fespaco. Han kom till mitt hotell tillsammans med sin brorson. Han hade då varit på sjukhuset i Bobo under en tid men var nu hemma.

Hans Eriksson är internationell biståndskonsult, och arbetade som ekonom UNSO/UNDP i Burkina Faso 1983-86.

DIDIER OUAMTINGA KABORÉ (1961-2020) TEXT: PAUL KABORÉ

Didier Ouamtinga Kabore föddes 1961 i Sandogo, Kourwégoprovinsen i Burkina Faso.

Han var en flitig autodidakt som lärde sig själv att skriva och läsa. Tidigt i livet, i motsats till de flesta som migrerade till Elfenbenskusten, valde han andra destinationer. Han har bl.a varit i Italien, Algeriet, Tunisien, Libyen, Kamerun, Nigeria och i de flesta av Burkina Fasos grannländer.

År 1994 flyttade han till USA där han var bosatt i 6 år, innan han kom till Sverige 2000 - 2001 och landade i Linköping. I Sve-

rige utbildade han sig till busschaufför och jobbade de senaste åren med att köra buss.

Didier var en modig och hård arbetare och uppskattad av chefer och kollegor.

År 2016 flyttade han till Nyköping pga jobb, men hans hälsa tvingade honom att flytta tillbaka till Linköping i början av året. Han avled den 30 augusti 2020 av en cancer som upptäcktes för sent.

Didier Kaboré är bror till Paul Kaboré, som är delegat för burkinier i Norden. Didier var gift sedan 2007 och har 3 barn (11, 9 och 2 år gamla).

INNEBANDY À LA BURKINABÉ

TEXT & FOTO:
GÖRAN BJÖRKDAHL

Christiane Zongo i svarta byxor tränar med ZFFCs knatteflickor 2 ggr per vecka.

Glada miner efter två silverpokaler i Afrika-mästerskapet i Nairobi i september 2019. Textförfattaren Göran Björkdahl syns i mitten.

År 2018 berättade jag i Burkina Kontakt om hur innebandyn introducerades i Burkina Faso och om hur dam- respektive herrlandslagen förberedde sig för det första Afrika-mästerskapet. Hur det gick? Succé! Men den sportsliga framgången är inte det viktigaste.

Christiane Zongo är 11 år, bor i kvarteret Dassasgho i Ouagadougou och var en av de första ”knette”-flickorna som började spela innebandy i Zogona First Floorball Club :
- Jag har spelat sen jag var 10 år och tycker innebandy är jätteroligt. Den första gången sprang jag massor, jag svettades jättemycket

och jag fick ont i huvudet. Det var svårt men kul. Vi har jättebra tränare som är stora flickor och pojkar som också spelar innebandy. Det är inte lika många flickor som pojkar som spelar därför att flickorna såg att det var fler pojkar som tränade i början och då ville de inte komma. Innebandy är roligt därför att man slår sig inte när man spelar och alla är snälla. Jag vill spela längre tid men också ha fler pauser för att vila och dricka. Jag vill också att det blir fler flickor som tränare, berättar hon.

När jag och ett par burkinska och svenska kompisar med stöd av skol- och sportministerierna introducerade innebandy 2015-2016 var det fostran av flickor och pojkar, inte titlar i Afrika-mästerskapet (Coupe d’Afrique des Nations, CAN), som var målet. I det mansdominerade burkinska samhället har flickor svårt att hävda sig. De förväntas fokusera på hushållet och får oftast

stå i skuggan av sina bröder. Vår tanke med ”innebandyprojektet” är att flickor – och även pojkar – ska bli kompisar i klubben och därefter som grupp engagera sig i sociala, kulturella, intellektuella mm aktiviteter som stärker dem som individer och också förbereder deras bidrag till en jämlik, demokratisk och fredlig samlevnad i hemkvarteret. Ännu så länge håller vi oss dock mest till aktiviteter på innebandyplanen. Det är roligt att se hur engagerad Christiane blivit i innebandyn och hur ”tajta” de ca 20 knatteflickorna (9-13 år) i klubben blivit.

EN SPORT SOM UTVECKLAR UNGDOMEN

Innebandyn i Burkina Faso genomsyras av fyra värderingar: solidaritet – inklusion – jämlikhet – fairplay. Dessa tillämpas konsekvent på och utanför planen. Det gör att innebandy ses som en annorlunda sport i

Burkina Faso. I den allt dominerande fotbollen, men även andra sporter, fokuseras på tävlandet och pengar, vilket gör att endast eliten lyckas samtidigt som sammanhållning och trivsel hamnar i skymundan. Innebandyn gör tvärtom: alla välkomnas och de fyra värderingarna gör stämningen varm och kamratlig. Flickor uppmuntras särskilt att vara med.

Idag har 6 av landets 12 klubbar knattelag. I början startade alla klubbar med seniorlag (15-20 år) med vår baktanke att först göra sporten synlig för att skapa modeller för de yngre, en ansats som verkar ha lyckats.

Aminata Kafando är 19 år och gör sitt gymnasieprov i augusti 2020. Hon spelar i klubben COKAD i kvarteren Gounghin och Tampui i Ouagadougou. Hon började 2017 och är sedan 2018 landslagets målspruta nr 1.
- Jag började spela innebandy för 3 år sedan. Jag har spelat fotboll och handboll men innebandy känns som en ny rolig sport. Vad

som är bäst med innebandyn är vänskapen mellan spelarna, även mellan klubbarna. Vi känns som en stor innebandyfamilj och jag bjuds ofta in av flickor i andra klubbar. Det händer inte i handboll.

I Burkina Faso tycker många att flickor bara ska ägna sig åt hushållet medan det är OK för pojkar att idrotta. För att göra det lättare för flickor att spela innebandy bör ledarna ha mer kontakt med föräldrarna och få dem att förstå att innebandyn är bra för flickornas utveckling. Våra landslag bör lära sig att spela lika fysiskt som t ex Kenya samtidigt som vi behåller vårt snabba tekniska spel. Då kan vi ligga kvar i toppen i Afrika och kanske snart kunna mäta oss med landslag i Europa, berättar Aminata.

AFRIKA-MÄSTERSKAPEN 2018 OCH 2019

Det finns 12 klubbar i landet, varav 6 st i Ouagadougou. Den nationella innebandykommittén kommer förmodligen att bli

Knatteturnering 2019 som vanns av Saaba Baobab FC.

ZFFCs knattlag för pojkar blev en knallsuccé med knappt 100 spelare våren 2020.

upphöjd till förbund av sportministeriet under 2020. På den sportsliga fronten håller innebandyn på att etableras på allvar i Burkina Faso.

Hur gick det då i CAN i Abidjan 2018 och i Nairobi 2019? Succé! Bara att ha skrapat ihop finansieringen till deltagande i båda turneringarna var en seger. Burkina Faso är det enda land som klarat att finansiera deltagande i båda mästerskapen. Ett stort tack till alla som deltog i crowd-fundingen och till NGO:n Yennenga Progress, som gav ett stort bidrag!

Succé som sagt. Burkina Faso har spelat samtliga finaler, dvs såväl på dam- som på herrsidan. Damerna vann den historiska första Afrika-titeln i Abidjan 2018 efter 5-0 mot Elfenbenskusten i finalen och övriga tre finaler har slutat med silvermedaljer. Totalt har de senaste åren ca 15 länder introducerat innebandy i Afrika med fokus i västafrika och östafrika.

FÖRENINGEN "ASSOCIATION FLOORBALL EDUCATION (AFE)"

Vi – jag och ett tiotal burkinska vänner med bakgrund i ungdomsutveckling, jämställdhet, kommunikation, miljö, sport mm - bildade föreningen AFE våren 2020, just innan COVID19-krisen slog till. Alla engagerar sig ideellt. Stadgar är antagna och en styrelse vald, med undertecknad som ordförande initialt. Ett aktivitetsprogram håller på att formuleras och under hösten 2020

hoppas vi börja vår "fund raising" parallellt med den nya systerföreningen i Sverige, se nedan. Jag lämnar kanske Burkina Faso om ett år, därför försöker vi bygga burkinskt "ägarskap" för AFE från början.

Tanken med AFE är att föreningen ska driva aktiviteter utanför innebandyplanen, dvs roliga sociala, kulturella, intellektuella och andra aktiviteter. Syftet är att dels stärka flickor och pojkar i åldersgruppen ca 8-19 år som individer, dels forma dem till goda medborgare som bidrar till jämlikhet, demokrati och integration samt god samlevnad mellan religioner och etniska grupper, framför allt i deras egna kvarter. Vi ska inte överskatta vad AFE kan uppnå men vi tror att vi kan göra mycket för att stärka individerna men också förebygga de etniska och religiösa spänningar som tyvärr växer i terrorismens spår.

Aktiviteter kommer att planeras och ledas av vuxna ledare men ungdomarna ska engageras i alla led och framför allt vara aktiva och synliga i genomförandet ute i kvarteren och på så vis bli modeller för andra flickor och pojkar.

UTMANINGAR

Även om det mesta i innebandyn känns roligt och det goda humöret och engagemanget är gratis, så krävs en långsiktig finansiering för att expandera volym- och kvalitetsmässigt. Hittills har undertecknad och andra privatpersoner bidragit med pengarna och det Internationella Inneban-

dyförbundet IFF med klubb, bollar och en rink men i längden krävs en mer hållbar lösning. Vår förhoppning är att AFE ska få brett stöd från utvecklingsfonder, biståndsgivare, privata företag och privatpersoner. Vi hoppas också på stöd från Sverige och även på utbyte med svenska klubbar. Av denna anledning har vi bildat en svensk systerförening till AFE och funderar nu på bästa upplägget.

Utöver avsaknad av pengar så är bristen på jämna planer ett problem. Skrovliga basket- och handbollsplaner finns det ganska gott om... men det är svårt att "finlira" med hoppande bollar tyvärr samtidigt som skrubbsåren avskräcker. Österrikes "Sida" gav oss hösten 2019 75.000 kr för att bygga en betongplan och på den nya fina släta planen spelar nu – dock med "Corona-upphåll" – sprudlande glatt ca 200 flickor och pojkar från kvarteret Dassasgho med omnejd. Drömmen är att få finansiering för bygge av ytterligare ett par planer i andra kvarter. Vi har kontaktat Ouagadougous kommun i frågan och fått löftet att nya basket- och handbollsplaner kommer att få en slät innebandyvänlig yta.

VAD HÄRNÄST?

Utöver att få AFE och den svenska systerföreningen Floorball Education Africa ordentligt på fötter, planeras en nationell turnering med stöd av ASSAMBUS och Sveriges ambassad under kommande höst/

EN SVENSK SYSTERFÖRENING TILL AFE: "FEA"

Linn Jansson, Ebba Rosendal och Göran Björkdahl har sommaren 2020 bildat föreningen Floorball Education Africa i Sverige. Tanken är att "FEA" i första hand ska informera om innebandy och ungdomar i Burkina Faso samt mobilisera finansiering för aktiviteter i Burkina Faso. Det finns också en förhoppning om att kunna stötta liknande aktiviteter i andra länder i Afrika. Hemsidan www.floorballafrica.se bör snart vara klickbar! Göran Björkdahl arbetar för Sida som programhandläggare för miljö och lantbruk på ambassaden i Ouagadougou och har bott sammanlagt 14 år i Burkina Faso

vinter. Dessutom har övriga innebandynationer i Afrika och IFF gett sitt samtycke till att Burkina Faso organiserar nästa Afrika-mästerskap under 2021. Rent sportsligt vore förstås det en höjdpunkt och skulle göra innebandyn mer synlig i Burkina Faso. Det vore dessutom fint om vi kunde få innebandy etablerat i Bobo-Dioulasso genom 2-3 lag som dels kan spela sinsemellan, dels delta i nationella turneringar. För det söker vi eldsjälarna eller en förening som vill engagera sig ideellt.

Hållbarhet förutsätter lokalt engagemang och ägande och skönt nog finns det många seriösa burkinier som kan ta mer ansvar i projektet när jag successivt retirerar. Som jag försökt beskriva ovan så är det främsta målet med innebandyprojektet i Burkina Faso att bidra till flickors och pojkars fostran, inte att vinna troféer.

Ni som har idéer om hur vi kan utveckla projektet vidare, hur vi kan initiera samarbeten, hitta finansiering, vill delta i den svenska systerföreningen - hör av er!

BURKINADAGEN

PÅ ÖLAND, 2020

TEXT: KAROLINA JEPPSON OCH
EVA TRAORÉ DAHLBERG

Årets Burkinadag arrangerades den 25 juli på Ölands folkhögskola, av Burkinas Vänner Öland/Kalmar. Trots en del förändringar till följd av corona-restriktioner, var det en givande och välbesökt dag. Eva Traoré Dahlberg berättar för BurkinaKontakt.

“EFTER MIDDAGEN UNDERHÖLL MARIA ARNQVIST, SAXOFON, MAO ZYBAMBA MED NYCKELHARPA OCH OSVALD TRAORE ROTH MED UKULELE.”

Foton: Eva Traoré Dahlberg.

VAD STOD PÅ PROGRAMMET TILL 2020 ÅRS BURKINADAG?

- Först berättade jag vad som är på gång i Burkina Faso, då den burkinska ambassadören i Köpenham inte kunde delta på grund av Covid-19. Jag berättade om det skolprojekt med demokratifrågor som Kalmar-Ölands FN-förening ska genomföra i Burkina Faso tillsammans med Torslunda församling. För detta har vi fått 500 000 kr av Forum Syd. Göran Björkdahl berättade om sin film om Dag Hammar skjöld och om innebandy i Burkina Faso, via skype. Tyvärr var uppkopplingen skiftande och vi fick snabbt övergå till filmen. Vi såg halva filmen, resten fick deltagarna i uppgift att se hemma. Alla tyckte den var så bra och det följdes av ytterligare ett telefonsamtal till Göran som nästan fick besvara

kriminalfrågor! Afrikamarknaden var som vanligt populär! Därefter hade vi en fantastisk buffé, även den afrikainspirerad. Efter middagen underhöll Maria Arnqvist, saxofon, Mao Zybamba med nyckelharpa och Osvald Traore Roth med ukulele.

HUR VAR BESÖKARANTALET?

- Vi var ett trettioal personer. Vi är nöjda och hoppas på att vi kan få fler deltagare nästa år! Vi fick ett överskott på ca 3000 kr, som vi beslutat ska gå till nödlidande barns klinik i Burkina, på grund av covid-19 (detta har visats på TV).

VAD ÄR DINA TANKAR OM DAGEN?

- Vi tvekade länge om vi skulle genomföra dagen, men vi sa att om vi håller uppe ett

år, så är det osäkert om vi kommer igång igen. Allt avlöpte fantastiskt, solen strålade över Skogsby liksom över Burkina, i corona-tider får man inte vara överraskad av något! Dagen tjänar till att skapa nätverk mellan olika intressen i Burkina Faso. Ett direkt resultat av årets dag var att Göran Björkdahl sattes i kontakt med Bertil Johansson, Västafrikahjälpen. Detta ledde till att Göran kunde sända två bandy-ramper till Burkina Fasos bandyklubb! Naturligtvis skrev Barometern, vår lokala tidning om evenemanget!

Dagen arrangeras av Burkinas vänner Öland/Kalmar, i samarbete med Torslunda församling, Ölands folkhögskola, Kalmar-Ölands FN-förening, Kalmar-Ölands FN-veteraner och Mat o Sânt